Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

Газетэмнай 1921 оной декабрин 21-һээ гарана | № 162 (13967) | 1975 оной июлиин 12, суббото | Сэн 2 мүнгэн.

ЕХЭ ҺАЙН ҮҮСХЭЛ

КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр, ажалай ам-таар уттахын тула Улаан-Үдын Ленинскэ комсомолой жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор бүтээлгын заводой коллек-, мүн Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай коллектив шэлүүлэгдэһэн уялгануудые абаад, промышленна, кспортна, хэлхеэ холбооной, барилгын организацинуу бүхы коллективүүдые социалис мүрысөөндэ уряалба. дэ коллективүүдэй абаһан дээшэлүүлэгдэһэн социалис гануud тухай хуряангыгаар хэлэхэдэ иимэ байна. Жэ-лхэдэ, Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ бор бүтээлгын заводой коллектив юһэдэхи табан жэ-нгээ түсэб али бүхы талаарнь болзорһоонь дшалан дүүргэхэ, продукци бүтээн гаргалгаяа дахин ехэ болгохо, 1975 оной уттамжын түсэбһөө үлэн 700 мянган түхэригтэ продукци гаргажа худалда-продукцинн өөрынь үнэ сэн хямдаруулһанай ашаар эй дүүрэтэр 200 мянган түхэригэй олзо түсэбһөө үлүү- оруулха. Эна хадаа ехэ һайшаалтай үүсхэл гээшэ. һан уялганууд тодорхой. Тэрэшэлэн Улаан-Үдын гэр рилгын комбинадай коллективэй абаһан уялгань, гар-н үүсхэлынь баһал ехэ һайшаалтай.

дэ коллективүүдэй гаргаһан үүсхэлэйнь промышлен-тиин, транспортын, хэлхеэ холбооной, хүн зоной ажа-далайнь эрилтэ хангадаг предприятинуудай коллекти-тэ, хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай дунда үнэн сэнһөө үргэнөөр дэмжэгдэжэ байһан тухайнь мэдээ-нүүд манай редакцида үдэр бүхэндэ орожо байнхай. Эхэ оронойнгоо бүхы ажалшадтай хамта манай рес-ликын ажалшад мүнөө үедэ илангаяа ехэ этайгаар, омог дорюунаар, согтой солбоноор илажа байна. КПСС-эй XXV съездын хүн-элдэ ажалшадай коллектив бүхэндэ социалис рысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. «Табан жэлдэ — шагай ажал!», «Табан жэлэйнгээ түсэб—болзорһоонь д!», «КПСС-эй XXV съездэ — ажалай эрхим бэлэг!» эн уряа промышленна предприяти бүхэндэ, барилгын низаци бүхэндэ, колхоз, совхоз бүхэндэ хүсэн түгэл-өөр зэдэлжэ, хүнүүдые шэн габьяата ажалда зориг-улна.

Юһэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлэйнь даабаринуудые публикын ажалшад болзорһоонь урид амжалтатайгаар ргэхын түлөө шударгыгаар мүрысэжэ байна. Даб дээ-солон гаргаһанай ёһоор, түсэбтэ юһэдэхи табан жэ- туршада манай республикын промышленна предприя-уд 6 миллиард 800 миллион түхэригэй продукци үй-эрнлэн гаргахаар хүлеэгдэнэ. Бүхы дүрбэн жэлэй даа-инууд үлүүлэн дүүргэгдээд, түсэбһөө гадуур 86,5 мил-н түхэригэй продукци худалдагданхай. Эндэ эгээл һайн ань юуб гэхэдэ, бүтээн гаргагдаһан продукцинн нилээд хубинь ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлһэнэй ашаар гагдаһан байха юм. Эдэ бүхы баримтанууд дээрэһээ лолол хэхэдэ, Буряад ороноймнай алдарта хүдэлмэри-ангиин политическэ болон ажалай ямар ехэ дэбжэл оршон байдалда хүдэлжэ байһаниинь, социалис мү-өөнэй ямар ехэ үргэн далайсатайгаар, үрэ дүн ехэтэй- дэлгэрээд, олониитэ ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаа-лжа байһаниинь эли тодоор харагдана.

Ленинскэ комсомолой 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ прибор элгын заводой. Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай ективүүд тон һайн үүсхэл гаргаба. Энэ үүсхэлые саашадань дэлгэрүүлхэ, КПСС-эй XXV съездые этэй түрэтэйгөөр уттахын тула, Эхэ орондоо ажалай эр-һайн бэлэг барихын тула коллектив бүхэндэ, хү-эришэд болон алба хаагшадай дунда социалис мүры-һотон һайнаар эмхидхэжэ, юһэдэхи табан жэлэй, шинд-ы жэлэйнь даабаринуудые, бүхыдөө юһэдэхи табан жэ- промышленностиин, транспортын, хэлхеэ холбооной, илгын эмхинүүдэй амжалтатайгаар бэелүүлхыень туй-а гээшэ ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй, партийна органи-нуудай, инженерно-техническэ мэргэжэлтэдэй шуха- шухала зорилго болоно.

Хүдэлмэришэдэйшье, колхозно таряашадайшье, алба шадайшье дунда, үсөөн үгөөр хэлэхэдэ, али бүхы мэр-лтэдэй дунда социалис мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, ысөөндэ илагшадые али болохоор урмашуулха, хожом-лодто туһа хүргэхэ, урагшань татаха, тиигэжэ ниитэ алта туйлаха тухай КПСС-эй Центральна Комитет хэ-эдэн тогтоолнуудые баталан абанхай. Тус тогтоолнууд социалис мүрысөөнэй удха шанар илангаяа хурсаар элон тэмдэглэгдэнхэй. Бүхы дээрээ манайда социалис ысөөн муу бэшээр эмхидхэгдэнэ. Һайн үрэ дүнгүүдшье агдана. Зүгөөр туйлаһан амжалтаараа һанаагаа хагүй, гол анхаралаа шиндхэгдээгүй асуудалнуудта уулха, дутуу дунданууд элирүүлхэ ба дары усад-а хэрэгтэй бшуу. Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө һайнаар, өөдэр мүнөөдэрэйхиһөө һайнаар хүдэлхэ гээшэ совет үүдэй шэн габьяата ажалайнь уряа болонхой.

Энэ талаар хараад үзэбэл, зарим промышленна пред-ятинуудай, илангаяа барилгын эмхинүүдэй хүдэлмэри-бага бэшэ дутагдалнууд тохёолдоно. Ажалай эмхидхэл алтагүй, журам һула байна. Иимэ дутагдалнууд юун рэһээ тохёолдоноб гэхэдэ, хүдэлмэришэдэй дунда хү-жүүлгын хүдэлмэри хангалтагүй байна ха юм. Эндэ иалис мүрысөөнэй хүмүүжүүлхы үүргын тон ехэ бай-иинь мэдээжэ. Теэд сэхыень хэлэхэдэ, олониитэ ашадай дунда социалис мүрысөө эмхидхэлгэдэ за-даа хайша хэрэгээр, ханамжа багатайгаар, ёһын тэды-андаха ушарнууд эндэ тэндэ үзэгдэнэ. Хэнтэй мүры-э байһанаа, абаһан уялгынгаа хэр зэргэ бэелүүлэгдэжэ һаниинень, хэнэйнгээ түрүүлжэ, хэнэйнгээ хожомдожо һаниие ажалшад мэдэхэ зэргэтэй. Зүгөөр коллекти-дтэ уялгаяа, хэнтэй мүрысэһэнөөшье, хэнэйнгээ тү-лжэ гү, али хожомдожо ябаһаниинень мэдэхэгүй хүнүүд рдаг ха юм. Ямар шалтагаанһаа иимэ юумэн болоноб эдэ, мүрысөөн хайша хэрэгээр эмхидхэгдэнэ, мүрысөө-й дүн саг соогоо гаргагданагүй, энэ асуудалаар ажал-дай дунда дэлгэрэнгы хөөрэлдөөн болоногүй. Иимэ уша-е тон ехээр буруушааха, иимэ ушарнуудтай эрид тэмсэхэ хала. Яахадааб гэбэл, энэ хадаа мүрысөөнэй хүгжэлтэ-һаад хэнэ бшуу.

Промышленностиин, транспортын, барилгын, хэлхеэ лбооной, арад зоной ажаһуудалайнь эрилтэ хангадаг ганизацинуудай бүхы хүдэлмэришэд болон алба хаагша- дунда социалис мүрысөөнэй туг улам һүртэйгөөр, ам хүсэтэйгөөр намилзаг лэ!

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

НҮХЭР В. И. ВОРОТНИКОВЫЕ РСФСР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЫН НЭГЭДЭХИ ОРЛОГШООР ТОМИЛХО ТУХАЙ

РСФСР-эй Верховно Совет нигэжэ тогтооно:

Нүхэр Воротников Виталий Ивановичые РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшоор томилхо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ М. ЯСНОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1975 оной июлиин 10.

АЛДАРТА ОЙ

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). Монголой арадай революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан энэ болобо. МНРП-гэй ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь, МНР-эй Арадай Ехэ хуралай Президиумэй Түрүүлэгшэ Ю. Цеденбал, МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Ж. Батмунх, Монголой партиин ба правительствын бусад хүтэлбэрилэгшэд суглаанда хабаадаа.

МНРП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, МНРП-гэй ЦК-гай секретарь Д. Моломжамц суглаан дээрэ элидхэл хэбэ.

Монгол, совет арадуудай аха дүү ёһоной холбоон, дайлалхы харилсаан МНР-эй ажалшадые бүхы амжалтануудта, илалтануудта зоригжуулан уряалһан энэ үндэһэн болоно гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Уласхоорондын асуудалнууд тухайда тогтоходоо, интернационалис, эб найрамдалта гадаадын политика МНР бэелүүлнэ гэжэ Д. Моломжамц хэлэһэн байна.

Эб ее таһалһан Хитадай хүтэлбэрилэгшэдэй ажал ябуулгые элидхэлшэ эрид буруушааба. Эдэнэр эгээл хархис этгээдүүдтэй нэгэдэнэ, эб найрамдалда ба социализмда эсэргүү ябуулгануудые хэхыень тэдэниие тухирна. Эдэнэй хорото ябуулгануудыень элирүүлхэ гээшэ эб найрамдалай ба социализмын түлөө бүгэдэ ниитын тэмсэлэй гол шухала зорилгонуудай нэгэниинь болоно гээд Д. Моломжамц мэдүүлбэ.

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭЭ БҮХЫ ХҮСЭЕЭ!

ҮБҺЭШЭДЭЙ ЗВЕНОДО

РЕПОРТАЖ

КАЛЕНОВО һууринай захада, горхоной саада талада луговод Константин Николаевич Каленых гэгшын харууһалдаг сабшалангай ногоон июлиин 9-һөө хуряагдажа захалба. Эндэ тракторна хоёр косилка, хэдэн гар хажууршад табигданхай. Луговод өөрөө звеное даажа гаранхай.

— Энэ жэлдэ сабшалангаа хэдэн удаа уһалһанай, үтэгжүүлһэнэй ашаар лэ бараг һайн ургаса гараба. Энэ участок дээрэһээ гектарай 18 центнер үбһэн абтаха бэзэ. Тиин бүри һайнаар ургаһан, гектарай 35—40 центнер үбһэ үгэхөөр сабшалан бии. Тэндээ ороогүй байнабди, — гэжэ звеное даагша, луговод мэдүүлбэ.

Константин Николаевич звеногойнгоо ажал эмхидхэхэ зуураа гартаа хажуур барижа, ханаабай захаархи, бургааһануудай захаархи ногоо сабшалсана. Энэнь һайшаалтай.

— Звеногой ажал бүхыдөө оньһожоруулагданхай, — гэжэ эндэхи 2-дохи отделениин тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир Георгий Иванович Астраханцев хэлэбэ. — Үбһэ сабшаха, тармаха, обоолхо, һүрнлхэ хүдэлмэри бүхыдөө машинын хүсөөр хэгдэнэ. Энэ звенодо тракторна 5 косилка, 4 волокуша, тракторай 4 тармуур, һүри хаяха машина үгтэнхэй.

Үсөөн хүнүүдэй хүсөөр ехэ, һайн шанартай үбһэ бэлэдхэжэ абаха гэжэ энэ звеногой гэшүүд оролдоно. Юуб гэхэдэ, үбһэшэдэй ажалай түлөөһэн һүрилэгдэһэн үбһэнэй хэмжээгээр, тэрэнэй шанарай зэргээр тогтоогдонхой.

Түрүүшын үдэр үнинэй дүршэлтэй трактористнууд Давид Иванович Трифонов, Анатолий Александрович Бурков гэгшэд (2-дохи зураг) өөһэдынгөө Т-40, Т-20 тракторнуудаар шэмэтэй үдхэн ногоо сабшажа ороо. «Үдэртөө 7 гектарай ногоо сабшаха нормоёо дүүргэхэл байхабди» гэжэ эдэ механизаторнууд найдуулба.

Эдэнэрэй хэлэһэндэ этигэхээр. Давид Иванович 24 жэлдэ трактористаар ажаллажа ябахадаа ходо түрүү зэргэдэ гарадаг. Трактор, сенокосилкань часай оньһон мэтэ жэнгирнэ. Косилкын хюрөө хурсадхаха тошылонь тракторай урдахи татуурга дээрэ тодхогдонхой,

— Нүгөөдэрһөө бүхы техникэмнай хүдэлгэгдэжэ захалха, үбһэеэ һүрилхэбди. Энэ жэлдэ адагынь 14 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ хүсэлтэйбди. Энэмнай нёдондонойхиһоо мянган центнерээр ехэ болохо жэшээтэй, — гэжэ бригадир нүхэр Астраханцев (1-дэхи зураг) нэмэбэ.

Ногоогоо гээлтэгүйгөөр, һайнаар сабшажа абахын тула эндэ гар хажууршад хүдэлнэ. Мүнөө дээрээ энэ хүдэлмэридэ пенсионер Михаил Станиславович Семенов, хүдэлмэрншэн Николай Дмитриевич Житихин, звеное даагша К. Н. Каленых гэгшэд ябана (3-дахи зураг).

Үглөөнэй 7 часһаа үдэшын харанхы болотор сабшалан дээрэхи хүдэлмэри замханагүй. Үбһэеэ түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряажа абаха гэжэ эндэхи хүн бүхэн оролдоно.

Б. ГЫЛЫКОВ.
С. БАЛДУЕВАЙ фото.

Улаан-Үдын аймаг, Ивалгын ОПХ.

ГАРААР САБШАНА

Аймагай колхоз, совхозууд июлиин эхеэр үбһэндөө ороо. Мүнөө ажахы бүхэндэ 30—40 гектарай ногоон гар хажуураар сабшагдаад байна.

Эгээн түрүүлэн намаг соохи, болдог газарай ногоон сабшагдана. Ингээд ажахынууд гол сабшалангаа хуряажа захалха юм.

Мүнөө жэл аймагай ажахынууд 72 мянган центнер гэхэ гү, али нёдондонойхиһоо 10 мянган центнерээр ехэ үбһэ бэлэдхэхэ зорилготой.

Э. КОНОВАЛОВ,
Прибайкалиин аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин начальник.

ТҮГЭС БЭЛЭДХЭЛТЭЙ УГТАБА

«Дружба» колхоз ерэхэ үбэлжэлгэдэ ниитынгээ малые тэжээлээр хүсэд хангахын тулада шухала хэмжээнүүдые эртэнһээ бэелүүлжэ байнхай. Сабшалан, таряалангай үрэжэл дээшэлүүлхэ хоёр һарынгаа түсэб һайнаар дүүргээ һэн. Майн 20 болотор таряалан дээрэ 5 мянгаад тонно наг шэбхэ зөөгдэжэ тараагдаһан, 300 гектарай уһалагдадаг сабшаланда минеральна үтэгжүүлгэ оруулагдаһан, 1300 гаран гектар сабшалан һайрамаар ундалуулагдаһан байна. Мүн бусадшье агротехническэ хүдэлмэри үнгэргэгдөө һэн.

Ороһото болон тэжээлэй ургамалнууд саг болзортоо, һайн шанартайгаар таригдаа. Мүнөө колхозой сабшалан, таряалангай ургасын гараса һайн гэжэ хэлэлтэй. Илангаяа уһалагдаһан, үтэгжүүлэгдэһэн газарта ногоон һайнаар ургажа байнхай. 960 га сабшалан гурба дахин уһалагдаа.

Уридшалан багсаахада энэ жэлдэ таряан эртэ эдеэшэхэ, тэжээл бэлэдхэлгэтэй зэргэшэхэ хэбэртэй. Энээниие харадаа абан, колхозой ажалшад үбһэ хуряалгые болзор соонь эхилхэ, тэрэниие унжагайруулхагүй гэжэ шиидэнхэй. Июлиин 10-һаа тэжээл бэлэдхэлгэдэ жэгдэрэн ороо.

Үбһэ хуряалгые эмхитэйгээр эхилхэ талаар һүүлшын бэлэдхэл дүүрэжэ байна. МТМ-гэй хорёо соо 27 тракторна косилка, 14 тармуур, баал суглуулха, һүри сомохо оньһото түхеэрэлгэнүүд, 8 силосно комбайн үни заһабарилагдаад, зэргэлүүлэн табигданхай. Эдэ үдэрнүүдтэ АВМ-04 машина хүдэлгэгдэжэ, ногооной гурил бэлдэгдэжэ эхилхэнь.

Тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэри ажахыда гол түлэб оньһожоруулагданхай. Энэ жэлдэ бүрин оньһожоруулагдаһан 6 звено бүридхэгдөө. Тиибэшье тэжээл бэлэдхэлгые түргэдхэхын тулада энэ шухала ажалда хүнүүдые олоор хабаадуулха юм. Бүхы дээрээ 180 хүн малай тэжээл бэлдэлсэхэнь.

Коммунистнууд болон комсомолшууд үбһэ хуряалгын звено бүхэндэ табигданхай. Һаяхан колхозой партийна организациин хамтын суглаан үнгэргэгдэжэ, тэжээл бэлэдхэлгэдэ коммунистнуудай эдэбхитэйгээр хабаадалсаха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдээ. 21 коммунист, 18 комсомолшууд эгээл харюусалгатай газарта ажаллаха болоо.

Тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдэхэ юм. Колхозой правлени болон партком мүрысөөнэй, ажалай түлбэриин гуримуудые баталаа. Эмхидхэлэй-политическэ хүдэлмэри һайнаар ябуулһанай ашаар үбһэ хуряалгые 35, силос даралгые 15 үдэрһөө үнгэрүүлэнгүй дүүргэжэ, ерэхэ үбэлжэлгэдэ ниитынгээ малда 32 мянган центнер бүдүүн тэжээл, 11250 центнер сенаж, 6400 тонно силос бэлдэхэ зорилготой.

Д. ДУГАРОВ.
манай корр.

Яруунын аймаг.

МОСКВАДАХИ УЛАСХООРОНДЫН IX КИНОФЕСТИВАЛЬДА ХАБААДАГШАДТА БА АЙЛШАДТА

Москвадахи уласхоорондын IX кинофестивальда хабаадагшадые, айлшадые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб.

Соёл культура хүгжөөлгэдэ, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө тэмсэлдэ ехэ туһа хүргэдэг Москвадахи кинофестивальнуудай һайн һайхан һоо заншал гүрэнүүдэй хоорондохи харилсаанай тодорхойлхы нүхэсэл болоһон уласхоорондын шахардуу байдалай һуларжа, дэлхэй дээрэ боложо байһан политическэ үйлэ хэрэгүүдэй хүгжэлтын хүн түрэлтэнэй амгалан тайбан ерээдүйдэ улам ехэ этигэл найдабари түрүүлжэ байһан мүнөөнэй үе сагта илангаяа таарана. Арадуудай ажабайдалые үнэн зүбөөр, бэлигтэй бэрхээр харуулхадаа, кинематограф энэ этигэл найдабариие гүнзэгырүүлгэдэ горитой үүргэ дүүргэжэ шадаха байна.

Харилсаа холбоон, соёлой үнэтэ баялигуудые андалдан абалсалгые үргэдхэлгэ шухала удха шанартай юм. Бүхы түбинүүдэй кинематографистнуудай хабаадалсаха аргатай Москвадахи фестивалиин иимэ харилсаае саашадань бэхижүүлхэ байһаниинь дамжаггүй.

Дэлхэйн киногой түрүү үзэлтэй ажал ябуулагшад зохёолнуудаараа хүн түрэлтэнэй социальна хүгжэлтын гол шухала асуудалнуудые шиидхэлгэдэ эдэбхитэйгээр кэбтэрэн оролсоно, национальна бэеэ дааһан байдалай түлөө, али бүхы дарлалта мүлжэлгэдэ ба хашалта харшалалтада эсэргүүгээр тэмсэнэ. Эб найрамдалай, демократиин, энэрхы һайхан сэдьхэл бодолой түлөө тэмсэлдэ арадуудай хүсэл зоригые киноискусствын бэхижүүлдэг байһаниинь онсо шухала.

Арад зоной ажабайдалые, зохёохы ажал хүдэлмэриие, хүгжэнги социалис общеествын туйлалтануудые, совет хүнэй зан ябадалые манай ороной кинематографистнууд уран хурсаар, али бүхы талаһаань харуулхые оролдодог юм.

Фашизмые илаһаар 30 жэлэй ойн жэлдэ энэ кинофестиваль үнгэргэгдэжэ байна. Фашизмда, милитаризмда эсэргүүсэн баатарлигаар тэмсэгшэдые зоригжуулдаг суртал бодолой һүр хүсэтэй байһые элирүүлэн харуулха гээшэ киноискусствын ажал ябуулагшадай үндэр уялга мүн. Эдэ суртал бодол эб найрамдал, эрхэ сүлөө ба хүн түрэлтэнэй зол жаргал хүндэлдэг бүхы хүнүүдые зоригжуулна.

Олон миллион хүнэй зүрхэ сэдьхэл буляан эзэлһэн һайн һайхан ажал хэрэгтээ ехэ амжалта туйлахыень Москвадахи уласхоорондын IX кинофестивальда хабаадагшадта ба айлшадта үнэн зүрхэнһөө хүсэнэб.

Л. БРЕЖНЕВ.

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ, ЭНЭРХЫ ҺАЙХАН СЭДЬХЭЛЭЙ ҺҮЛДЭТЭЙГӨӨР

«Киноискусствын энэрхы һайхан сэдьхэлэй түлөө, эб найрамдалай ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай түлөө!» — гэһэн уряа доро Москвада үнгэргэгдэһэн харалга дээрэ дэлхэйн түрүү үзэлтэй кинематографиин туйлалтанууд харуулагдадаг юм. Фестивалиин туг манай ниислэл хотодо юһэдэхеэ үргэгдөө. 100 шахуу оронһоо 1300 гаран режиссер, сценарист, актер, продюссер, киношүүмжэлэгшэ Москвадахи харалгада хабаадалсана.

Съезднүүдэй Кремлиин ордон. Дэлхэйн киногой элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, жюрин гэшүүд, элдэб оронуудһаа ерэһэн айлшад, совет олониитын түлөөлэгшэд июлиин 10-да Москвагай энэ ехэ зал соо фестивалиин баярай нээлгэдэ хабаадаһан байна.

Фестиваль эмхидхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшэ Ф. Т. Ермаш харалгада хабаадагшадые, айлшадые амаршалба.

Сугларагшадай нэрьемэ альга ташалга доро тэрэ Москвадахи уласхоорондын IX кинофестивальда хабаадагшадта ба айлшадта КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй эльгээһэн амаршалга уншаа.

СССР-эй Кинематографистнуудай холбооной правлениин нэгэдэхи секретарь Л. А. Кулиджанов совет киногой ажал ябуулагшадай үмэнэһөө сугларагшадта хандан, үгэ хэлэбэ.

Баярай аялга хүгжэм доро Москвадахи уласхоорондын кинофестивалиин туг мандуулагдаа. Советскэ Союзай Гимн зэдэлнэ.

(ТАСС).

ОЙ МОДО ГАМТАЙГААР АШАГЛАХА, САХИН ХАМГААЛХА

Промышленностиин ба байгаали хамгаалха талаар СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй ба Национальностьнуудай Соведэй Саг үргэлжын комиссинуудай хамтын заседани июлиин 10-да Кремль соо болобо.

Модоной продукци үйлэдбэрилхэ, мүн ой модо гамтай һайнаар ашаглаха, хамгаалха талаар түсэбтэ даабаринуудые дүүргэлгэ тухай асуудал заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ.

Депутадуудай хамтын бэлэдхэлэй комиссиин хүтэлбэрилэгшэ Коми АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ П. А. Безносовой, СССР-эй ойн ба модо болбосоруулгын промышленностиин министр Н. В. Тимофеевэй, целлюлозо-саарһанай промышленностиин министр К. И. Галаншинай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ойн ажахын гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. И. Воробьевой хэһэн элидхэлнүүд шагнагдажа, зүбшэн хэлсэгдэһэн байна.

Энэ асуудалаар комисси тогтоол баталан абаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Союзай Соведэй Түрүүлэгшэ А. П. Шитиков, СССР-эй Верховно Соведэй Национальностьнуудай Соведэй Түрүүлэгшэ В. П. Рубен комиссинуудай хамтын заседаниин хүдэлмэридэ хабаадаба.

(ТАСС).

А. А. ГРОМЫКО ЖЕНЕВЭДЭ ЕРЭБЭ

Хоёр талые һонирхуулһан асуудалнуудаар һанамжануудаа хэлсэхын тула США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэеэ КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министр А. А. Громыко Женевэ ошохоёо июлиин 10-да мордобо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн Д. С. Полянский, СССР-эй гадаадын хэрэгүүдэй министрэй нэгэдэхи орлогшо В. В. Кузнецов ба бусад тусхай тушаалтад аэродром дээрэ А. А. Громыкые үдэшөө.

* * *

Энэ үдэртөө А. А. Громыко Женевэдэ ерэбэ.

Хоёр талые һонирхуулһан асуудалнуудаар һанамжаяа хэлсэхын тула США-гай гүрэнэй секретарь Г. Киссинджертэй уулзаха байнаб гэжэ тэрэ аэродром дээрэ хэблэлэй түлөөлэгшэдтэ мэдүүлээ.

Хүндэмүүшэ халуунаар угтаһанайнь түлөө А. А. Громыко Швейцариин засаг захиргаанда баясхалан хүргөөд, Женевын хүн зондо һайниие хүсэбэ. (ТАСС).

ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ БҮХЭДЭЛХЭЙН СОВЕДЭЙ ШАН М. А. ШОЛОХОВТО БАРЮУЛАГДАБА

Эб найрамдал ба арадуудай хоорондохи хани барисаае хүгжөөлгэдэ ехэ туһа хүргэһэнэйнь түлөө элитэ мэдээжэ совет уран зохёолшо, эб найрамдалай тала бариг-шадай бүхэсоюзна хүдэлөөнэй мэдээжэ ажал ябуулагша, Эб найрамдал хамгаалгын совет комитедэй гэшүүн М. А. Шолоховто соёлой талаар эб найрамдалай уласхоорондын шан олгохые Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй Президиум байгша оной май һарада Стокгольмдо болоһон сесси дээрээ шиидхэһэн байгаа.

Москвада ерээд байһан ВСМ-эй Генеральна секретарь Ромеш Чандра энэ үндэр дээдын хайра шагнал М. А. Шолоховто барюулба.

Үндэр дээдын шагналайнь түлөө М. А. Шолохов Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведтэ үнэн зүрхэнһөө баяр баясхалан хүргөө.

Уран зохёолшо, «Огонек» журналай ахамад редактор А. В. Софронов, Эб найрамдал хамгаалгын комитедэй түрүүлэгшын орлогшо О. С. Хархардин, комитедэй харюусалгата секретарь М. И. Котов үндэр шагналаарнь М. А. Шолоховые амаршалһан байна.

(ТАСС).

«СОЮЗ—АПОЛЛОН»: ПРЕСС-ЦЕНТР НЭЭГДЭЭ

«Союз-Аполлон» гэжэ программаар совет-американ замбуулинай ниидэлгэ тухай үргэнөөр бэшэхэ Пресс-центр июлиин 10-да Москвада нээгдэбэ. Пресс-центрэй хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй МИД-эй хэблэлэй таһагые даагша В. Н. Софинский түрүүшын пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ, дэлхэйн ехэ ехэ газетэнүүдые, телеграфна агентствэнүүдые, радиотелевизионно компанинуудые түлөөлһэн 655 журналист, тэрэ тоодо гадаадын 400 гаран корреспондент эндэ хүдэлхэ юм гэжэ мэдүүлээ. Материалнуудые дамжуулха мүнөөнэй оньһон техникэ эдэнэй мэдэлдэ үгтэнхэй. Москвадахи, Хьюстондэхи (США) Пресс-центрнүүдэй хоорондо телефоной сэхэ холбоон тогтоогдоо.

(ТАСС).

КПСС-эй райкомуудhаа мэдээсэнэ

БЮРО ДЭЭРЭЭ ХЭЛСЭБЭ

Эрдэм техникын дэбжэлтэ манай үеын шэнжэ шанарые харуулhан баримтануудай нэгэн гэжэ хүн бүхэн ойлгоно ёhотой. Тиимэhээ hайн бэлэдхэлтэй, бэрхэ мэргэжэлтэд промышленнашье болоод хүдөө ажахынше үйлэдбэридэ тон хэрэгтэй болоно гээшэ. Энэ ушарhаа тэдэнэрэй үүргые улам дээшэлүүлхэ зорилго партийна комитедүүдэй урда табигдана.

Энэ асуудалай ехэ удха шанартай байhаниие КПСС-эй ЦК-гай абаhан тогтоол дүүрэнээр гэршэлнэ. «Колхозой болон совхозой үйлэдбэриие хүгжөөхэ хэрэгтэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй оруулжа байhан хубитые нүлөөлхы үүргые саашадань дээшэлүүлхэ талаар КПСС-эй Алтайн крайкомой ябуулhан хүдэлмэри тухай» энэ тогтоол дотор тус хүдэлмэриие эрхилхэдээ заабари болгомоор юумэн элбэг бии. Тогтоолые бэелүүлхэ талаар совхозуудай парткомууд болон партбюронууд ямар хэмжээ ябуулгануудые үнгэргэнэб гэhэн асуудал партиин райкомуудай анхаралhаа алдагдаха ёhогүй. КПСС-эй Хэжэнгын райком үе болоод лэ ажахынуудай парткомууд болон партбюронуудай тоосоонуудые шагнажа байдаг.

Һая болоhон партиин райкомой бюро дээрэ Загаhатын совхозой партком тоособо. Тиихэдэ хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй үүргыень улам дээшэлүүлхэ талаар ябуулhан хүдэлмэри тухайгаа дэлгэрэнгыгээр хөөрэбэ.

Энэ совхоздо мэргэжэлтэдэй үүргэ дээшэлүүлхэ талаар зарим тэды хүдэлмэри ябуулагдадаг байгаа гэжэ бюро нэн түрүүн тэмдэглэhэн байна. Совхозой партком мэргэжэлтэдэй, ажахын хүтэлбэрилэгшэдэй тоосоонуудые хирэ хирэ болоод лэ шагнадаг, тиигээд зүбшэн хэлсэдэг байха юм. Тиимэhээ олонхи мэргэжэлтэд хүмүүжүүлгын болон ниитэ-политическэ хүдэлмэриин асуудалнуудта горитой анхарал хандуулдаг болоо.

Гадна хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй бүридэл шанарайнгаа талаhаа эрид hайжараа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Жэшээлхэдэ, совхоздо ажаллажа байhан 27 мэргэжэлтэдэй 22-ынь дээдэ гү, али тусхай дунда hургуулитай. 15-ниинь КПСС-эй гэшүүд юм.

Б. Р. Адвокатов, Д. Б. Батомункуев болон бусад мэргэжэлтэд ниитэ-политическэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадагаараа алдаршадаг. Эдэнэр эрхим пропагандистнар, ниитын хүдэлмэридэ тон эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Эдэ мэтын анхарал татамаар, hайшаагдамаар юумэнэй биишье hаань, тус тогтоолые бэелүүлхэ талаар эрилтые хүсэд хангамаар хүдэлмэри ябуулагдана гэхын аргагүй байна гэжэ бюрогой гэшүүд тэмдэглээ. Жэшээлхэдэ, зарим мэргэжэлтэд эдэбхи үүсхэлгүйгөөр хүдэлнэ, өөрын творческо түсэбгүй байна, түрүү дүй дүршэл, ажалай шэнэ онол аргануудые тарааха талаар мүртэй хүдэлмэри ябуулдаггүй байна ха юм.

Гадна, хэтэрээд ерэхэдээ, ажалай болоод ниитын журам эбдэхэ ушарнууд үшөөл дайралдадаг зандаа байна. Ф. Хайдапов, Д. Жанаев гэгшэд юрэ буса ябадалаараа мэргэжэлтын нэрые хухалдаг гэжэ эндэ хэлэгдэhэн байгаа. Энээнhээ уламжалан, эдэнэр даажа байhан ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа, үйлэдбэриие бүри хүгжэнги болгохо талаар юушье хэдэггүй байна бшуу. Эдэ мэтын зонтой эблэршэгүй тэмсэл ябуулха тон шухала гэжэ бюро дээрэ онсо тэмдэглэгдэээ.

Хүдөө ажахын мэргэжэлтэ гээшэ совхозойнгоо экономикые улам хүгжэнги болгохын тулада бүхы хүсэ шадалаа үгэхэ ёhотой гэжэ хэндэшье мэдээжэ. Гэбэшье олон ушарта тэдэнэр энэ үүргээ hанаhанда хүрэмөөр дүүргэдэггүй байна. Загаhатын совхоздошье иимэ ушар дайралдадаг ааб даа. Үнгэрэгшэ жэлдэ тус ажахы 543,8 мянган түхэриг гаргашатайгаар гараhан юм. Энэ ушар мэргэжэлтэдэй хангалтагүй ажалай бодото гэршэ болоно гэбэлнай ехэшье алдуу болохогүй хаш даа.

Тиимэhээ совхозой партком энэ талаар бэелүүлжэ байгаа хэмжээ ябуулгануудаа улам эдэбхитэйгээр, үрэ дүн hайнтайгаар ябуулха ёhотой гэжэ бюро онсолон тэмдэглэбэ.

ТҮРҮҮШҮҮЛЫЕ — ПАРТИДА

Ажалай түрүүшүүлые агуу Ленинэй партиин зэргэдэ абаха тон шухала. Энэ аргаар партиингаа зэргые улам бэхижүүлнэ ха юмбибди. КПСС-эй Хэжэнгын райкомой бюро ажалай бүлэг түрүүшүүлые hая партида абаба.

Аймагай типографиин машинистка Цыретор Бадмаева сугтаа хүдэлдэг нүхэдэйнгөө дунда нэрэ хүндэтэй юм. Тэрэ үдэр үдэрэйнгөө даабариие хододоо 100—105 процент дүүргэдэг. Харин шанарынь эрхим байдаг. Гадна Цыретор ниитын хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, агитатораар табигданхай. КПСС-эй гэшүүнэй нэрэ хүндэдэ хүрэмөөр лэ хадань тэрээндэ этигэжэ байhанаа, аха нүхэдынь мэдүүлээ ааб даа.

Энэл үдэр Худанай леспромхозой тракторист Петр Иванов, үйлэдбэриин харгын 2636-дахи участогай жолоошон Валерий Жигмытов, Хэжэнгын барилга-заhабарилгын участогай модошо дархан Анатолий Усов гэгшэдые КПСС-эй гэшүүндэ кандидадаар райкомой бюро баталба.

Эдэнэр баhал эрхим хүдэлмэришэд юм. Түсэбөө ходол үлүүлэн дүүргэхэhээ гадна ниитын хүдэлмэридэ эдэбхи үүсхэл ехэтэйгээр хабаадалсадаг зон байха. Тиимэhээ ерээдүймнай халаан аха нүхэдэйнгөө хэрэгые бэедээ даажа абахаар бэлэн ха юм гэжэ hанахаар hэн.

Р. ЦЫМПИЛОВ
КПСС-эй райкомой таhагые даагша.

1500 ТҮХЭРИГ МҮНГЭН ШАН

Бухгалтернуудай болон финансын хүдэлмэрилэгшэдэй дунда бүхэроссиин конкурс 1974—75 онуудта соносхогдоhон байгаа. Мүнөө тэрэ мүрысөөнэй дүнгүүд гаргагдажа, манай республикаhаа Нарhатын ба Кабанскын совхозууд түрүүлэн гараа. Нарhатын совхозой бухгалтернуудта 1500 түхэригэй хоёрдохи, Кабанскын совхозойхидто 1000 түхэригэй гурбадахи мүнгэн шан барюулагдаа.

Республиканска социалис мүрысөөнэй дүнгөөр Торичч совхозой бухгалтернууд хоёрдохи hууридa гаража, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой Хүндэлэлэй грамотада ба 680 түхэригэй мүнгэн шанда хүртөө. Гурбадахи hуури эзэлhэн Дэрээнэй совхозой бухгалтернуудта 390 түхэриг мүнгэн шан барюулагдаа hэн. Бухгалтернууд Ц. Д. Батомункуева (Худанай совхоз), Ш-Д. Дармаев («Георгиевский» совхоз), Ц. Б. Ванданимаева (Хүрбын), В. Н. Глазкова (Чисаанын), А. В. Халзагаров (Химнын совхоз) Хүндэлэлэй грамотада ба мүнгэн шанда хүртэhэн байна.

Эндэhээ хаража үзэхэдэ, ажахынуудай бухгалтериин хүдэлмэрилэгшэд хүдэлмэриингөө шанар hайжаруулхын тула шэнэ арга боломжонуудые бэдэрдэг болоо гэжэ согсолон хэлэмээр.

В. ЗАЙЦЕВ,
Буряадай хүдөө ажахын министерствын тоо бүридхэлэй таhагай начальнигай орлогшо.

КПСС-эй XXV съездын хүндэлэлдэ

ҮГЭДӨӨ ХҮРЭХЭ АРГА БИИ

Комбинадаймнай хүдэлмэришэд партиин ээлжээтэ XXV съездые 1976 оной февраль соо зарлаха тухай ЦК-гай апрелиин Пленумэй шиидхэбэриие үнэн зүрхэнhөө hайшаан угтаба. Совет арад оронойнгоо ямар нэгэ түүхэтэ ушар, мүн hайндарнуудые экономико, культура хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалта түйлан угтадаг hайн заншалтай юм.

Коммунис партиин съездын зарлагдаха тухай ЦК-гай пленумэй тогтоолой газетэнүүдтэ толилогдоходо, хүдэлмэришэд тэрээнтэй танилсаад, арга боломжонуудаа хаража үзэхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Съездын нээгдэхэ үдэр болотор ажалай ямар бэлэг бэлдэжэ болохоб, үйлэдбэреэ хүгжөөхэ, продукци үйлэдбэрилгые ехэдхэхэ хэрэглэгдээгүй ямар арга боломжо бии гээшэб гэжэ хүдэлмэришэн бүхэн бодомжолжо үзэhэн байха.

Манай комбинат байрын гэрнүүдые бодходог, Барилгашадай гараар бодхоогдоhон томо панелиин гэрнүүд hүүлэй үедэ улам олошоржо байна. Эдэ гэрнүүд хирпиисэ гэрнүүдhээ hураггүй түргэнөөр баригдадаг гээшэ. Хэрбээ хирпиисэ гэр дунда зэргээр 10—12 hарын туршада баригдажа дүүргэгдэхэ ёhотой байбал, 60 байратай томо панелиин гэр 6 hара, 80 байратай гэр 7,5 hара соо бэлэн болгогдодог. Гадна гэр барилга индустриальна аргаар бодхохо арга олгоно.

Томо панелиин зүйлнүүд, бүхэли хана, байрын үhэ, поол табиха хабсаргамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд комбинадай цехүүдтэ үйлэдбэрилэн гаргагдадаг юм. Эндэhээ эдэ зүйлнүүд барилгын талмайнуудта абаашагдажа, гэрнүүд хабсарган табигдана.

Гэр хабсарган табиха 2 бригада, модошо дархашуулай 2 бригада барилга-хабсаралгын ажал дүүргэдэг. Гэрэй досоо талын хүдэлмэри — штукатурдаха, шэрдэхэ, сагаадаха ажал мүн лэ тусхай 4 бригада хэнэ. Хүнгэн, хүндэ зүйлнүүдые үйлэдбэрилдэг, перлит халаан хүбхылгэдэг цехүүдэй коллективүүд барилга хабсаралгын хүдэлмэри хэдэг бригадануудые барилгын эдэ материалаар саг соонь хангахын түлөө ехэ оролдодог болоо.

Манай комбинат арга боломжонуудаа хаража үзөөд, партиин ээлжээтэ съездын хүндэлэлдэ социалис мүрысөө дэлгэрүүлхэ гэжэ шиидэhэн байгаа. Шэнэ социалис уялганууд комбинадай хүдэлмэришэдэй митинг дээрэ баталан абтаа. Эдэ уялгануудай партиин обкомой бюрогоор hайшаагдажа, республикын газетэнүүдтэ толилогдобо. Тиигэжэ манай коллектив республикынгаа барилгашадай дунда партиин XXV съездэ зорюулагдаhан мүрысөө үүсхэhэн байна.

Шэнэ уялга абахын урда цех, бригада бүхэнэй арга боломжонууд харагдажа үзэгдөө. Урдынгаа уялга үлүүлхэ, табан жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхэ арга боломжын коллектив бүхэндэ бии байhаниинь элирүүлэгдээ. Урдын уялгаар хараалагдаhанда орходоо 100 мянган түхэригөөр үлүү ехэ продукци бүтээн гаргаха гэhэн шэнэ уялга абтаа. Гэр байрануудые ашаглалгада оруулха даабари болзорhоо урид дүүргэгдэхэ юм. Барилга hайнаар хэхэ, гаргашыень бага болгохо, ажалдаа шэнэ онол арга хэрэглэхэ асуудалда ехэ анхарал хандуулагдаа.

Барилгашад, барилгын зүйлнүүдые үйлэдбэрилэн гаргагшад шэнэ уялгануудаа бодото дээрэнь дүүргэхэ гэжэ шармайн оролдожо эхилээ. Комбинат гэр байра ашаглалгада оруулха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээ.

Гэрэй досоо талын хүдэлмэри хэдэг Мартин Александрович Люц гэгшын даадаг бригада съездын хүндэлэлэй социалис мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябана. 43 хүнhөө бүридэhэн энэ бригада табан жэлэйнгээ түсэбые май hарада дүүргээд, ерэхэ табан жэлэй тоосоогоор ажаллажа байна. Виктор Иванович Трифоновэй хүтэлбэрилдэг гэр хабсарган табигшадай бригада табан жэлэй үнгэрhэн дүрбэн жэлэй туршада ото hайнаар ажаллажа гараhан юм. Энэ бригадын гэшүүд табан жэлэйнгээ даабариие дүүргүүтэй болоо.

Комбинат жэлдээ 50 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада оруулха даабаритай юм. Тэрэнээ болзорhоонь урид дүүргэхэ гэжэ хараалаа. Гэр байрануудые ашаглалгада оруулха табан жэлэй түсэбые декабриин 25-да дүүргэхэ гэжэ хүдэлмэришэд оролдожо байна.

Социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын тула үйлэдбэридэ шэнэ онол арга үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэхэ юм. Жэшээлхэдэ, Георгий Иосифович Песковэй даадаг гэрэй досоо талын хүдэлмэри хэдэг бригадын гэшүүд гэр штукатурдалгые хуурай аргаар хэхэ арга эгээл түрүүлэн хэрэглэжэ эхилээ. Энээнэй ашаар ажалайнгаа бүтээсэ дээшэлүүлhэн, барилгын материал алмаhан юм.

Барилгые индустриальна аргаар бодхохо онол арга үргэнөөр хэрэглэхын тула комбинат шэнэдхэн үргэдхэгдэжэ байна. Энэ хүдэлмэри байгша ондо дүүргэгдэхэ ёhотой юм. Тиихэдээ комбинадай шадал 3 дахин ехэ болохо гэхэ гү, али жэлдээ 150 мянган дүрбэлжэн метр байрын талмай ашаглалгада оруулагдаха болоно. Комбинадай мүнөө баригдажа байгаа шэнэ цехүүд соо 135-дахи сериин хабсаргамал зүйлнүүд бүтээгдэхэ байна.

Мүрысөө үүсхэгшэд хэлэhэн үгэдөө хүрэхэл байха. Шэнэ социалис уялга доро гар табиhан штукатур-шэрдэгшэдэй звеное даагша, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Л. М. Белых, 1-дэхи потогой хабсаргагшадай бригадир Г. Ч. Лоскутников, 2-дохи потогой генеральна бригадир Г. С. Галынин, гэрэй досоо талын хүдэлмэри хэдэг бригадые даагша М. А. Люц звено, бригадануудайнгаа ажал зүбөөр эмхидхэжэ, түрүү онол арга үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ, социалис уялгануудаа уридшалан дүүргэхэ гэжэ зоригжонхой.

Манай коллектив урдань социалис уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэдэг байгаа. Урдынгаа дүй дүршэл хэрэглэхэ, съездын хүндэлэлэй ажалай вахтын үедэ шэнэ амжалта түйлаха гэжэ коллективнай зоригжонхой.

А. КУРБАТОВА,
Улаан-Үдын гэр барилгын комбинадай ажалай таhагай начальник.

ОГОРОДШОД

Хориин трактаар зүүлжэ ошожо ябахада, городhоо гушаад модоной газарта харгыч урда тээ. Онохой станциин хажууда газар уhалжа байhан оньhон машинануудай уhала аяар дээгүүр дугаагтуулан сасажа байхынь харагдана.

Эндэ Эрхирэгэй совхозой хоёрдохи отделениин огородшод хүдэлнэ. Үргэн поли дээрэ капустын хүхэбтэр ногоон, куузику, помидор, мангир, моркообой ургасашье харагдана. Тээ саанахана 2800 раматай 8 теплицэ обёорогдоно.

Эрхирэгэй совхоз республика дотороо овощ ехээр ургуулдаг, хото городой, хүдэлмэришэдэй тосхонуудай хүн зониие огородой эдеэгээр хангадаг ажахынуудай нэгэн болоно.

Огородшодой звеное даагшад: БурАССР-эй Верховно Соведэй депутат Любовь Позднякова, Фая Матышева гэгшэд хүдэлнэ. Үнинэй дүй дүршэлтэй болоhон овощеводууд Вера Нуриева, Татьяна Потемкина, Варвара Панова гэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ, рама бүриhөө 8 килограмм үгэрсэ хурьяажа абаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Рассада ургуулагша Вера Нуриева; 2. Теплицэдэ хүдэлэгшэ Зинаида Куклина.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮГЭСХЭХЫ ЖЭЛЭЙ габшагай алхам

ШЭНЭ АРГА ХЭРЭГЛЭҺЭНЭЙ АШААР

Байгал тээhээ hулаханаар hэбшээлнэ. Зуугаад жэлэй зулгаа үндэр нарhан, шэнэhэн модод нэгэ аалидан, нэгэ шангадан, хүүенэ. Хаанашьеб даа дүтэхэнэ хүхы шубуун донгодоно. Бэшэшье олон ойн шубуухайнууд үглөөнэй нарантай мэндээ хэлсэhэн мэтээр жэгтэй гоёор жэргэн дууланана. Тракторнуудай, модо отолдог «Урал» хюрөөнүүдэй нэрьеэн байгаалиин ирагуу hайхан аялга дуунтай ниилэжэ, ой модон соогуур суурятан, холуур зэдэлнэ.

— Хүдэлмэришэднай ажалдаа тэгшэрэн оробо хэбэртэй. Үглөөгүүр hаатангүйгөөр ажалаа эхилээ hаа, эдэш модо бэлэдхэхэ даабаряа дүүргэхэ байха, — гэжэ Итанцын леспромхозой Кикын пунктые даагша Дмитрий Федорович Середкин хэлэхэ юм. Тэрээнтэй хамта оройдоол хорёод минута тухай машинаар гүйлгөөд, модо отолдог участогтань хүрэжэ ерэбэбди. Вагон-гэрнүүд соо хүн үгы. Хүдэлмэришэдэй түгэсхэхы жэлдэ абаhан уялганууд ханада үлгөөтэй байна. Хэнэй ямараар хүдэлжэ ябаhан тухай тусгаар самбар дээрэ ходол тэмдэглэгдэжэ байдаг юм хаш.

Леонид Степанович Мельниковэй даадаг томодхогдоhон бригадын коллектив май hара соо 6180 кубометр, Семен Федорович Пантелеевэй бригадынхид 5800 кубометр модо бэлэдхээ гэhэн соносхол эндэ ерэhэн хүн бүхэнэй анхарал татана ёhотой. Зүб даа. Үнинэй хүдэлмэришэн Леонид Степанович бүри үнгэрhэн жэлэй август hара соо томодхогдоhон бригада эмхидхээ бэлэй. «Забайкаллес» комбинадай хүдэлмэришэд тэдэнэй үүсхэлые ехэ hайшаажа, хаа хаанагүй томодхогдоhон бригадануудые эмхидхэжэ эхилээ hэн. Л. С. Мельниковэй бригадынхид бүхэли жэлэй туршада муу бэшэ амжалтануудые түйлажа байна.

— Леонид Степановичай бригадын коллектив түгэсхэхы жэлдэ 75 мянган кубометр модо бэлэдхэхээр социалис уялга абаhан юм. 5 hарын туршада 34500 кубометр модо бэлэдхээд байна. Саашадаа энэ хэбээрээ хүдэлбэл, үгэдөө хүрэхэ дүүрэн арга боломжотой, — гэжэ Кикын пунктые даагша Д. Ф. Середкин хүдэлмэришэ нүхэрөө ехэл магтана. Леонид Мельниковтэй үнгэрhэн жэл танилсаа hэм. Тэрэ ойдо олон жэл хүдэлжэ, баян дүй дүршэлтэй болоhон. Трактораар модо таллуулан шэрэхэдээшье, модо отолходоошье, гэшүүhэ сэбэрлэхэдээшье бэрхэ хүн юм. Залуу хүдэлмэришэдтэ хайшан гээд хүдэлхыень хэрэг дээрэнь харуулжа үгэдэг заншалтай. Тиимэhээл Мельниковэй бригадынхид иимэ удаан саг соо амжалтатай hайнаар хүдэлжэ ябана гэжэ хэлэмээр.

Мельниковэй бригадын хүдэлмэришэд набтархан шэлын ташаланда модо бэлэдхэжэ байнад. С. Ф. Пантелеевэй бригадынхид тээ саанахана хүдэлнэ. отологдоhон модод хойно хойноhоо hубарин унана.

Модоной гэшүүhэ сэбэр... шэлбүүhэ суглуулхаhаа ... лээд ажал гэжэ барагдаха... шэ ха юм даа. Отолог... модо түргэнөөр лэ гэшү... hээнь сэбэрлээд, — трак... шагтагалжа үгэхэ хэр... Залуу хүдэлмэришэн Юри... деев модоной саана н... гаража байгаад, булад ... жаар ехэл шадамараар ... шагтагалха юм.

ТТ-4 түхэлэй трактор ... хамшаг хүсэтэй трактор ... мүнөө олондо мэдээжэ ... хой. Нэгэ зэргэ арбаад куб... модо шэрээд абаашаха ... шадалтай байна бшуу. ... шод энэ трактораа бүтээс... тэйгээр ашаглаха гэжэ ... зэнэ.

Леонид Степанович тра... hаа буужа бидэнтэй ... шэлэлдэбэ. Тэрэ түбшэн ... абари зантай хүн. Абаhаа... тухайгаа, бригадынгаа ... хэрэг тухай хөөрэжэшье ... гүй.

— Семен Федорович П... леевэй бригадынхид ... оной эхинhээ ехэл h... хүдэлжэ байна. Тэрээнтэй ... рэлдөө hаа, hонин юумэ д... хат, — гэжэ яралгүйгө... лэн, тээ саанахана хүдэлж... hан нүхэд тээшээ зааха ... Тэндэhээ тракторай ... абяан элихэнээр дуул... Бидэнэй С. Ф. Пантел... бригадын хүдэлмэришэд... дэлhэн зүг тээшэ харахы... hамбаашалан, Л. С. Мель... трактортаа hуужа урдиба. ... дэн олон модо шагтага... трактор байраhаа хүд... урагшаа дабшаба.

— Эдэшни минута, се... соошье hаатаха, hамшаха ... рагүй зон ха юм. Тиим... халаан бүриингөө д... үлүүлэн дүүргэдэг, ... Д. Ф. Середкин хэлэн ... бэлэй. Залуу хүдэлмэр... Юрий Авдеевтэй хөөрэлдэ... мнай:

— Мүнөөдэртөө 240 ... метр модо бэлэдхэхэ зо... урдаа табинхайбди. Хала... эхинhээ хойшо hаадгүй... хүдэлхэ гэhэн эрилтэ бригa... най бидэнэй урда таб... юм, — гэжэ ябууд хэлэн, ... логдоhон модоной үзүүрпүү... хүшүүргээр гасан бэе бэе... дүтэлүүлхэ юм. Гэшүүhэ... Сергей Мищенко ВС-1 тү... хюрөөгөөр модоной гэшүү... бэрлэнэ. hүхөөр гэшүүhэ ... лэhэнhээ hураггүй амар, ... гэншье юм байна.

Итанцын леспромхозой ... кын пунктын коллектив ... жэ шэнэ онол арга, о... техникэ хэрэглэн, эр... шангаар хүдэлжэ байна. С... Пантелеевэй томодхог... бригадын коллектив түгэс... жэлдэ 75 мянган куб... модо бэлэдхэхээр соци... уялга абаhан юм. Табан h... туршада 31400 кубометр ... до бэлэдхэhэн байна. Эд... түгэсхэхы жэлдэ абаhан ... гана дүүргэжэ, партиин ... съездые ажалай бэлэгүү... гээр угтаха дүүрэн арга бо... жотой гэжэ этигэн ябаа hа... Энэ бодолдомнай харюу үг... мэтээр трактор, машина... бүри шангаар таршаганад... үглөөнэй ойн шэмээгүй ба... лые эбдэн байгаа бэлэй.

К. ЖАМЬЯНОВ.

МАЛША АХА ДҮҮНЭР

Эсэгын одхон хүбүүн Семен Барсуков наhаар залуушье hаа, ажалда атаржаhан намтартай. Эдир хүбүүн Бага-Куналейн дунда hургуули дүүргэhэнэйнгээ hүүлээр түрэл колхоздоо ажаллахаар үлэhэн юм. Тэрэ гэhэн саrhaa хойшо ажалай амта танижа зүhэм хилээмэн ямар сэнтэйб гэжэ ойлгожо абаа.

Удангүй Семен сэрэгэй албанда мордоо hэн. Уялгата албаяа дүүргэhээр түрэл нютагтаа бусажа ерээ. Малшанай мэргэжэлые hайн мэдэхэ болоhон С. Барсуков моришоноор, мал адуулагшаар ажаллажа, хододоо түрүүшүүлэй зэргэдэ ябаа.

Тэрэ hаамхай үнеэдые адуулна. Мүнөө зунай бэлшээридэ гараад байхадаа, мал адуулагша Семен Барсуков hаалишадтай сугтаа үнеэдэй hү hаали дээшэлүүлжэ, социалис уялга дүүргэхэ харюусалгатай тэмсэлдэ хубитаа оруулалсана. Иигэжэ даажа абаhан ажал хэрэгтээ ханамжатайгаар хандажа, социалис мүрысөөндэ амжалта түйлаhанайнгаа түлөө колхозой правлениин, парткомой мүнгэн шанда тэрэ хүртэбэ.

Тэрэнэй аханар Иннокентий хонишоноор, Спиридон моришоноор ажаллана. Бэшүүрэй аймагай «Победа» колхоздо бултадаа хүдэлдэг аха дүүнэр Иннокентий, Спиридон, Семен Барсуковтан малшан нэрээ хухалхагүйе оролдон ажаллана, партиин XXV съездые ажалай бэлэгүүдээр угтахын түлөө тэмсэнэ.

И. НИКИТИН.

ХАДАЛИГ ГАЗАРАЙ БЭЛЭГ

Хадалиг газарай ажахынуудта малай шэгнүүр ехээр нэмээжэ болохо гү? Дүрбэ-табан жэлэй саада тээ энэ асуудалда болохо гэhэн харюу үгтэхэгүй байгаа. Зүгөөр мүнөө Захааминай аймагай Санагын совхозой малшад сүүдхэдээ малайнгаа шэгнүүр дунда зэргээр 1200—1500 грамм хүрэтэр нэмээжэ шадана. Һүүлэй жэлнүүдтэ ямар хубилалтанууд болоо юм? Энээн тухай тодорхойгоор хөөрэе.

1973 оной намар hэн. Партиин райкомой секретарь Санжижап Сультимович Бадмаевтай хамта Санагын совхоздо ошобобди. Энэмнай хадалиг газарта байдаг томо совхозуудай нэгэн гээшэ.

— Түрүүшээр үүлтэрэй фермэдэ ошобобди. Эндэhээ булта эхитэй байха, — гэжэ райкомой секретарь намда харгыдаа ябахадаа хэлээ hэн.

Зүб даа. Үүлтэрэй хүдэлмэри мал ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэнь ехэ удха шанартай байна. 1968 онhoo хойшо Санагын совхоз гүрэндэ мяха тушааха шэглэлтэй ажахы болгогдоhон байба. Тиигэбэшье Захааминай эрхэ байдалда ямар үүлтэрэй мал үсхэбэрилхэдэ ашаг олзотойб гэжэ мэдэгдэдэггүй hэн. Буряадай хүдөө ажахын институдай эрдэмтэдтэй хамта совхозой мэргэжэлтэд үүлтэртэ мал үсхэбэрилхэ талаар туршалгануудые хэhэн байна. Тиихэдээ зоотехническэ, экономическа талаараа хальмагай үүлтэрэй мал Захааминай эрхэ байдалда таараха гэжэ тодорхойлогдоо бэлэй.

Санагын совхоз аймаг соогоо түрүүшээр үхэр малайнгаа hүрэг шэнэдхэн hайжаруулжа эхилээ. Энээнэй ашаар 1,5 жэл болоhон мал 100 килограммаар, зунай үедэ манагдаhан малайнь шэгнүүр 2 дахин нэмэhэн байна.

Гэхэтэй хамта, мал ажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ гансал үүлтэрэй мал бүхы амжалтые хангаагүй.

Санагын совхоз тэгшэ газараар хомор юм. Ута-нюрган гэжэ тэгшэ газартань намаг нуур байдаг. Гурбан жэлэй саада тээ совхозой хүдэлмэришэдэй хамтын суглаан дээрэ энэ намаглиг газарые хатааха гэhэн дурадхал оруулагдаа hэн. «Энэмнай хоохон, хэндэшье хэрэггүй үүсхэл» гэжэ нютагай зарим үбгэд тоолоhон байха.

200 гектар талмайтай энэ намаглиг газарта добтолго эхилээд, «Сибирский волоснец» гэжэ ногоо таряа hэн. Тэрэ полинь элбэг тэжээл үгэжэ эхилээ. Һүүлээрнь мелиораторнууд ерэжэ, үшөө 1500 гектар намаглиг газарые хатааха арга олоhон бэлэй. Тиигэжэ удаадахи табан жэлдэ намаглиг газар үгы болохо юм.

Тэжээлэй бааза байгуулха талаар ехэ юумэн хэгдээ. Хэрбээ юрын сабшалан дээрэhээ гектарай 8—10 центнер үбhэ абадаг hаа, хатааhан газарhаа мүнөө 40 центнер хүрэтэр үбhэ бэлдэнэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ хүршэ Зэдын аймагай ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд Санагада ерээд ябаа hэн. Сабшалан ба бэлшээри hайжаруулха талаар захааминайхидай дүй дүршэлтэй танилсахаяа тэдэнэр ерэhэн байгаа. Тиихэдээ надхама ногоотой поли харахадаа, тэдэнэр магтаалай үгэнүүдые хэлэhэн бэлэй.

Хэрбээ хэдэн жэлэй урда тээ үбэлэй үедэ малынь турадаг байгаа hаа, мүнөө шэгнүүрынь нэмэдэг болоо. Тиихэдэ мүнөө Санагын совхозой тушаадаг мяханай 90 процентнь эрхим шанартайгаар тушаагдана. Жэл бүри тус совхоз тарган мяха тушааhанайнгаа түлөө 250—300 мянган түхэриг нэмэлтэ олзо доход оруулна.

Кадрнууд тухай асуудал шиидхэнгүйгөөр иимэ амжалта түйлахагүй байгаа. СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхозой малшадай суглаае зарлахадаа, түрүүшын зэргын hууринуудые Данзановтанай бүлэдэ орхидог. Үбгэн Балган, тэрэнэй дүрбэн хүбүүд, басагад, бэри ба хүрьгэн хүбүүд — бултадаа мал ажалда ябадаг. Тэдэнэр бултадаа совхозой үйлэдбэриин түрүүшүүл гээшэ. Совхоз дотор тиимэ ажалша бүлэнүүд олон. Залуушуул мал ажалда олоороо хабаадана. СССР-эй 50 жэлэй нэрэмжэтэ совхоздо комсомол-залуушуулай 5 бригада бии юм. Тэдэ бригаданууд мал ажалда ябана. Тиихэдэ хадалиг газарта хэды олон хүбүүд, басагад эхэ, эсэгэнэртэйгээ ажаллана гээшэб?

Хадалиг газарта үхэр мал үсхэбэрилхэ гээшэ бэлэн бэшэ ажал даа! Аймагай эрхим малшан Санжи Цыденовэй 17-той басаган нэгэтэ гансаараа гэртээ үлэhэн байгаа. Ехэ шууяанай болоходо, Катя hэрижэ, ханада үлгөөтэй байhан буу, хоёр патрон шүүрэжэ абаад газаашаа гараба. Баабгайн добтолгодо ороhон мал үймэжэ байба: хоёр аматай буугаар шагаангүйгөөр наяруулхадань арьяатан hүрдэжэ, тайга руугаа тэрьелшоо бэлэй.

Хадын горход, дошхон байгаали малшадта ходо hаад хэхээ hанадаг. Холын бэлшээридэ ажалладаг залуушуулые эдэ бэрхэшээлнүүд айлгадаггүй. «Ехэ газарhаа таhаржа, бүхэли зундаа холын бэлшээридэ байха гасалан залуу хүбүүд, басагадые айлгадаг hэн. Мүнөө тад ондоо болонхой. Холын бэлшээридэ байдаг малшадые хамтадхамал түсэбэй ёhoop хангадаг юм. Агитаторнууд, библиотекарьнууд, медигүүд, киномеханигууд, худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдhөө бүридэhэн бригаданууд малшадые hайнаар хангана. Агитбригадын ерэхэдэ малшад хододоо баяр баясхалантайгаар угтадаг.

Санагын совхозойхид энэ хамтадхамал түсэбтөө үшөө нэгэ шэнэ зүйл нэбтэрүүлээ. Зэдэ голой эрье зубшан 200 шахуу хүн зундаа ажалладаг. Эбхеэн гэжэ газарынь тэндэхи малшадай байрануудай түб юм. Тэндэ ниитэ-политическэ хүдэлмэриин түб эмхидхэгдээ. Зунай үедэ ажаллахаар медик тэндэ эльгээгдэдэг. Эндэнь пекарня, багахан магазин бии, кинофильм саг үргэлжэ харуулагдана. Эбхеэнhээ 3—4 километр холо байдаг залуушуул эндэ хододоо суглардаг.

Хадалиг газарта эмхидхэгдэhэн клубай галнууд үдэшэ орой болотор яларжа байдаг. Залуушуул эндэ хододоо олоороо суглардаг. Арбан класс дүүргэhэн хүбүүд, басагад hүүлэй үедэ түрэл совхоздоо ажаллахаяа үлэдэг болоhониинь дэмы бэшэ. Республикын холын аймагуудай нэгэн — хадалиг газартай ажахынууд зүб замдаа оронхой гээд эдэ баримтанууд элеэр гэршэлнэ гэhэн тобшолол хэхэ хүсэлэнтэйбди.

С. АНТОНОВ.

БҮРИ ГОЁ ҺАЙХАН БОЛОГ ЛЭ ТҮБ ХОТОМНАЙ

...Удэ голой адагта, үргэн ...нгын эрьедэ урган хүг... Буряад оронoймнай түб ...то Улаан-Үдэ. Совет заса... тогтожо байха үедэ ...рхнеудинск гэжэ нэрэтэй ... хотодо оройдоо 20,5 ...нган хүн зон ажаһуудаг ...һан юм. Ахир ядуухан шэ..., мылэ шанадаг заво...удта, түмэр замай станци ...он деподо оройдоол 750 ...лмэришэд, 112 алба...гшад хүдэлдэг байгаа. ...нэр жэлэй туршада ...хан гэжэ 15 мянган тү...гэй продукци гаргадаг ...н.

...Совет засагай, Коммунис ...ртиин анхарал оролдол...ор, туһаламжа тэдхэмжэзр ...спубликымнай түб хото ...лһээ жэл бүри хүгжэн ...гаа, һалбаран бадарна. ...ниэ Сибирь, Алас-Дурна ...гэй соёлой болон промыш...нна томо түбүүдэй нэгэн ...лонхой.

...Улаан-Үдэ хотодомнай гү... түрын удха шанартай ..., хэдэн томо фабрика, ...вод, комбинадууд, тэрэ ...одо авиационно, ЛВРЗ, ...ибор-бүтээлгын, судна ба...лгын, «Теплоприбор», хүүргэнүүдэй түмэр хэрэгсэлнүүдые бүтээдэг заводууд, нарин-сэмбын, мяха-консервын, мебель ба модо болбосоруулдаг комбинадууд баригданхай. Түб хотымнай промышленна предприятинууд жэлэй туршада айхабтар ехэ хэмжээнэй продукци гаргана.

Жэл ошохо бүри хотын хүн зоной һуудал байдал һайжарна. Хэрбээ 1923 ондо Верхнеудинскда оройдоол 32 мянган дүрбэлжэн метр байрын гэрнүүд байбал, ганса юһэдэхи табан жэлэй дүрбэн жэлдэ хахад миллионһоо үлүүтэй дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд баригдажа, ашаглалгада үгтөө. Арбадахи табан жэлдэ миллионһоо үлүү дүрбэлжэн метр байрын талмайтай гэрнүүд баригдаха юм.

Урдань хотодомнай нэгэ, хоёр дабхар, уһан, дулааншьегүй, шабар пээшэнтэй, ехэнхидээ модон гэрнүүд байгаа. Мүнөө эндэмнай хэдэн олон дабхар, дулаан ба хүйтэн уһатай, хүн зоной ажаһуухада зохид гэр байранууд бодхогдонхой. Хото соогуур уһа тараадаг сорго 300 километр, үлеэдэһэ хаядаһа урадхуулдаг хоолой 150 километр ута болоод байна.

Хотын ажалшадай сүлөө сагтаа амарха, сэнгэхэ арга боломжо ехэ болонхой. Соёл культурын эмхи зургаанууд, спортивна байшангууд, амаралтын гэрнүүд, профилакторинууд, сэсэрлиг, сквернүүд хотын район бүхэндэ олон болоо. Хото соохи таримал модоной талмай 280 гектар болоод байна. Нэгэ хүндэ 10 дүрбэлжэн метр модон таригданхай.

Түб хотомнай залуушуулай хото болоод байна гэхэдэ алдуу болохогүй. Эндэхи хэдэн арбаад һургуули, техникум, училищи, ГПТУ, институдуудта 23 мянга гаран студентнэр, 40 мянган һурагшад һурана. Һурагшад хотымнай хүн зоной дүрбэнэй нэгэн болоод байна.

Хотын хүн зон дэлгэр баян байдалтай болоно. Жэл ошохо бүри хото соо магазинууд олон болоно, тэндэ эдеэ хоол, промышленна эд бараан ехээр худалдагдана. Зуун гушаад мянган хотын хүн зон үдэртөө столово, кафе, буфет болон ресторануудта орожо эдеэлнэ. Үхибүүдэй ясли, саад олошорно.

Түб хото гээшэ нютаг, область, республика, хизаар, гүрэн бүхэнэй үнгэ шарай юм гэжэ хүнүүд дэмы хэлсэдэггүй. Тиимэһээ манайшье Буряад ороной хүн бүхэн, партийна, советскэ, ажахын органууд болон нинтын эмхи зургаанууд түрэл Улаан-Үдэ хотоёо бүри гоё һайхан болгохын түлөө бүхы һанал бодолоо, хүсэ шадалаа зорюулжа байдаг гээшэ.

Энээн тухай би һаяхан болоһон Улаан-Үдэ хотын партийна-ажахын эдэбхитэдэй суглаанда хабаадалсахадаа бодожо һуугаа бэлэйб. Суглаан дээрэ элидхэл хэһэн городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Б. П. Убеев, тэндэ үгэ хэлэһэн хүнүүд түб хотоёо болбосон культуратай хото болгохын тула юунэй хэгдэхэ байһан тухай хэлэбэд.

Партийна-ажахын эдэбхитэдэй суглаан дээрэ хэлсэгдэһэнэй ёһоор партийна, советскэ, профсоюзай, комсомолой, ажахын органууд, нинтын организацинууд ажалшадай дунда ниитэ-политическэ, эмхидхэлэй, ойлгууламжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулжа, тэдэнэй хүсэ шадалые гүрэнэй түсэб, абаһан уялгануудаа амжалтатайгаар дүүргэхын, техническэ хангалгын хэмжээе үргэхын болон продукциин шанар эрид һайжаруулхын, организаци, предприяти бүхэндэ үйлэдбэри дээшэлүүлхэ талаар байгаа арга боломжонуудые гүйсэд хэрэглэхын түлөө элсүүлхэ зорилготой.

Улаан-Үдын хүн бүхэн гүрэнэй зөөри, ниитын баялигта эзэн ёһоор хандаха, архи уугаад элдэб ааша гаргадаг, ажалай журам эбдэдэг хүнүүдтэй эрид шангаар тэмсэхэ уялгатай. Буряадай гүрэнэй багшын институдай, нарин-сэмбын комбинадай болон бусад түрүү организаци, предприяти, эмхи зургаануудай коллективүүдэй жэшээгээр түрэл хотоёо бүри гоё һайхан, болбосон тухэлтэй, һайн культуратай, болгохын түлөө хүдэлмэри үргэн далайсатайгаар ябуулха бологдоно.

Түб хотымнай түхэл шарай хубилган гоёохо зорилготойгоор гурбадахи генеральна түсэб бэлдэгдэжэ байна. Тэрэнэй ёһоор Улаан-Үдэдэмнай олон дабхар, хүнэй ажаһуудалай бүхы эрилтэнүүдые хангаха аргатай мантан томо гэр байранууд, культурын байшангууд, һургуулинууд, хүүгэдэй саад, яслинууд, больница, поликлиникэнүүд баригдаха. Дээдэ Онгостойдо ажалшадай амарха, сэнгэхэ байранууд түхеэрэгдэхэ, хотын харьяата газар дээрэ шэнэ парк, сквер, бульварнууд бии болгогдохо, мүнөө үеын эрилтэдэ хүрэмэ поселогууд, микрорайонууд баригдаха.

Хотын улица гудамжануудые асфальтаар хушаха, үргэн болгохо, хажуугаарнь модо, бургааһа болон сэсэг, ургынуудые тариха талаар ехэхэн юумэн хэгдэхэ. Хотоёо ариг сэбэр болгохын, талмай, аэропорт, түмэр харгын болон автобусой вокзалнуудые гоё һайхан болгохын түлөө эрид хэмжээнүүд абтаха.

Буряад оронoймнай бүхы ажалшад түрэл Улаан-Үдэдөө үнэн зүрхэнһөө дурладаг, хүгжэлтэ ургалтаарнь, ажалтануудаарны омогорхон баясажа ябадаг. Тиимэһээ түб хотынгоо бүри болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болохын түлөө республикымнай хүн бүхэн оролдохо, хубитаяа оруулха бээзэ гэжэ найдагдана.

Ц. СУБАНОВ.

МОСКВА. Олон янзын ...эр мэргэжэлтэ врачнууд хотын районуудай хүүгэ... поликлиникэнүүдтэ хү...дэг юм. 2 мянга гаран ...чнууд — физиотерапевт...уд, логопедүүд, рентгено...уд, окулистнууд, элүүр...улгын физкультурын ме...истнууд болон ондоошье ...эжэлтэд үглөө бүри по...ликлиникэнүүдтэ түб хотын... бишыхан хүүгэдые үгэ...жа байдаг. Тэдэнэр хүүгэ... элүүр энхэ, хүхюун до...ун ургахынь түлөө бүхы ...сэ шадалаа гамнангүй хү...дөөнэ бшуу.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: элүүр...хулгын физкультурын ка...нет соо. Методист Л. И. ...рносова хэшээл үнгэргэ... байна.

ТАСС-ай фотохроника.

НАМАГ ...АТААГДАНА

«Бурводстрой» трестын ...ондо эмхидхэһэн ПМК-гай ...ханизаторнууд Хяагтын ...магай «Пограничный», ...агтын, Мөөрөөшын совхо...удай сабшалан һайжаруул...а хүдэлмэри ябуулжа эхи.... «Пограничный» совхозой ...70 га газар дээгүүр 1860 ...етр сорго татажа, сабшалан ...рёолжо, намаг хатаажа ...яхан дүүргээ. Тэрэнэй һүү...ээр совхозой механизатор...ууд тэндэнь олон жэлэй ...огоо, обёос тариба.

— Игэжэ сугтаан тариха... газарта алмалта болоно, ...игээдшье олон жэлэй но...оной ургаха талада обёос ...го һаалта хэхэгүй, — гээд механизатор С. В. Бондарев ...лэбэ.

ПМК-гай механизаторнууд ... Иванов, В. Туранов, Г. ...Паньков гэгшэд газар элдүү...гээр үдэрэйнгөө даабари ...одо үлүүлэн дүүргэжэ ябаа.

Мүнөө Хяагтын совхозой ...зар дээрэ намаг хатааха, ...голой эрье бүхэлхэ, газар сэ...рлэхэ хүдэлмэри ябуулаг...даа байна.

— Энэ хүдэлмэридэ һомо...һон мүнгэн 2—3 жэл ...олоод байхада ашаяа ха...юулха юм. Юуб гэхэдэ, мү...өө намаг байһан газарһаа ...йто жэл, мүн саашадаа ...ян ургаса хуряагдаха, һай...жаруулагдаһан сабшалан дээ...рэ малшье садатараа эдеэлхэ ...юм. — гээд ПМК-гай ахамад ...женер В. Мотаев хөөрэбэ.

Мөөрөөшын совхозой газар ...дээрэ сабшалан һайжаруул...гаар баһал ехэ хүдэлмэри ...хэгдэжэ байна. Намаг хатааг...дажа, 6,5 километр тухай ...һубаг татагдана. Ехэ даамба ...болон коллекторнууд бариг...дажа эхилээ.

Эндэ тэндэ газарые тэһэл...хэнь үглөөнэй аажам байгаа...ние сошооно. Энэ хадаа «Союзвзрывпромой» Улаан-Үдын участогай тусхай уп...равлениин тэһэлэгшэдэй хү...дэлмэри гээшэ. Игэжэ даам...ба малтаха, сорго болоод һу...баг ханааб татаха газарнууд ...одо шулуунһаа сэбэрлэгдэ...хэ юм.

А. СУРМАЧ.

ТҮМЭРЭЙ ХАЯДАҺАН—ҮНЭТЭ ХЭРЭГСЭЛ

Гурбан зуун грамм һайн шанартай булад хайлуулан абахын тула нэгэ тонно руда хэрэглэгдэдэг. Харин нэгэ тонно түмэрэй хаядаһанһаа 900 килограмм булад абажа болохо юм. Энээн дээрэһээ харахада, түмэрэй хаядаһа суглуулха хэрэгтэ тон ехэ анхарал табигдана бшуу. 1975 он соо түмэрэй хаядаһа суглуулха хүдэлмэри улам шангадхаха тухай тусгаар тогтоол КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Совет баталан абаһан байна.

Манай республикын промышленна предприятинуудай, хүдөөгэй ажахынуудай коллективүүд түмэрэй хаядаһа суглуулха тусгаар даабари абадаг. Байгша ондо республикымнай ажалшад үнгэрһэн жэлэйхиһээ 6 мянган тонноор ехэ түмэрэй хаядаһа суглуулха даабаритай. Энэ даабаряа дүүргэхын, үлүүлэн дүүргэхын тула ехэхэн хүдэлмэри хэгдэжэ байнхай. Баргажанай, Кабанскын, Прибайкалиин аймагуудай ажалшад түмэрэй хаядаһа суглуулха түрүүшын хахад жэлэй даабари холо үлүүлэн дүүргээ.

Ленинэй ордено ЛВРЗ-гэй, «Электромашина», автомашинануудые заһабарилдаг Элхиин, Тимлюйн заводуудай коллективүүд түмэрэй хаядаһа суглуулха даабаряа дүүргэхын тула оролдолго гаргажа, һара бүриингөө даабари дүүргэжэ шадана.

Гэбэшье зарим завод, фабрикануудай, колхоз болон совхозуудай коллективүүд түмэрэй хаядаһа суглуулха хэрэгтэ балай ехэ анхарал табинагүй. Жэшээлхэдэ, Шэнэ-Бэрээнэй, судна бүтээлгын заводуудай, Улаан-Үдын сэмбын комбинадай коллективүүд түмэрэй хаядаһа багаар тушааҕа, түсэб даабаряа дүүргэнэгүй. Зарим ажахынуудай коллективүүд һарын һүүл багаар лэ түмэрэй хаядаһа суглуулха гэжэ оролдоно. Эдэ коллективүүд һарын эхинһээ түмэрэй хаядаһа тушаадаг болоо һаа, даабаряа дүүргэхэ арга шадалтай гэжэ һанагдана.

Зарим ажахынуудай коллективүүд гүрэндэ тушааха юумэн олдоногүй гэжэ хэлэдэг заншалтай. Үнэн дээрээ тиимэ ха гү? Һаяшаг «Вторчермет» управлениин бүлэг хүдэлмэрилэгшэд ажахынуудаар ябажа шалгалта хэһэн байна. Хэрэглэлһээ гараһан түхеэрэлгэнүүд, элдэбын зэр зэмсэгүүдэй хаа хаанагүй жэбэржэ хэбтэһэниие элирүүлээ.

Түмэрэй хаядаһа суглуулха хэрэгтэ ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд анхаралаа хандуулнагүй. Энээн дээрэһээл боложо, даабари дүүргэгдэнэгүй.

Зарим ажахынуудай коллективүүд түмэрэй хаядаһа суглуулхадаа гүрэнэй ГОСТ-ын гурим ёһонуудые сахинагүй. Булад, шэрэм, үнгэтэ металлнууд сүм худхагдашана. Тэрэниие илгахада ехэ нобшо юм. Шэрэм, булад детальнуудые ами аминдань илгаад тушаахадань, бидэнэр 1 тонно хаядаһанда 60 түхэриг түлэдэг гээшэбди. Худхагдашаһан түмэрэй хаядаһанда оройдоол 24 түхэриг түлэгдэнэ.

Жэлдээ 1500 тонно түмэрэй хаядаһа тушаадаг коллективүүд тусгаар участогтай, булад, шэрэм, хэрэгсэлнүүдые илгаха оньһон түхеэрэлгэнүүдтэй байха ёһотой. Тиимэ юумэн олон ажахынуудта үгы байһаар. Энээн дээрэһээл түмэрэй хаядаһан һанаһанда хүрэмөөр суглуулагданагүй.

Ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүхы дутагдалнуудаа сүм усадхажа, түгэсхэхы жэлдэ түмэрэй хаядаһа суглуулха даабаряа үлүүлэн дүүргэхэ дүүрэн арга боломжотой гэжэ хэлэхэ байнаб.

Б. БЕРЛОВИЧ,
Буряадай «Вторчермет» управлениин ахалагша инженер.

СОВЕТ ТАКСИДА—50 ЖЭЛ

НОГООН ГАЛХАН

Табин жэлэй урда тээ түб хотын үйлсөөр оройдоол зуугаад такси ябадаг байгаа. Харин мүнөө үдэр бүри дойбод хээтэй 15 мянган хүнгэн машина ногоон галханаа носоожо хотын үйлсэдэ гарана. Һүүлэй жэлнүүдтэ таксин парк гүйсэд шэнэдхэгдэнхэй: городой үйлсөөр «Волга» машинанууд хүн зониие зөөдэг болонхой. Түб хотын таксистнууд өөрынгөө 50 жэлэй ойе КПСС-эй XXV съездые угтуулһан ажалайнгаа вахта дээрэ тэмдэглэжэ байнхай. Хотын таксопаркнуудай коллективүүдэй дунда КПСС-эй XXV съездые нэрэтэй солотойгоор угтахын түлөө социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Москвагай таксинууд вокзал дээрэ.
ТАСС-ай фотохроника.

Хилын саанаһаа
• телефон • телеграф • радио

ДЭЛХЭЙН ГАЗЕТЭНҮҮД ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй СДПГ-гэй түрүүлэгшэ Вилли Брандттай хэһэн хөөрэлдөөн тухай гадаадын хэблэл үргэнөөр мэдээсэнэ. Л. И. Брежнев В. Брандттай хөөрэлдэхэ үедөө СССР-эй ба ФРГ-гэй хоорондохи харилсаанай элдэб асуудалнуудаар амжалтануудай туйлагдажа байһанда гол анхаралаа хандуулаа гээд газетэнүүд бэшэнэ. КПСС-эй ба СДПГ-гэй, хоёр ороной правительствануудай хүсэлэл оролдолгонууд энээндэ һайнаар нүлөөлнэ.

СССР-эй юһэдэхи зарлалай Верховно Соведэй гурбадахи сессиин хүдэлмэреэ Москвада дүүргэжэ, газарай баялиг хамгаалгые улам саашадань шангадхаха ба ашагта малтамалнуудые һайнаар хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай тогтоол абаһан, газарай баялиг тухай ССР Союзай ба союзна республиканuудай Хуулинуудай үндэһэн дүримүүдые баталһан тухайнь газетэнүүд бэшэнэ.

Экономическа харилсан туһалалсалгын Соведэй XXIX сесси дээрэ Болгариин делегациин хэһэн ажал ябуулгые БКП-гэй ЦК-гай Политбюро, НРБ-гэй Министрнүүдэй Совет һайшаагаад, съезд дээрэ абтаһан шиидхэбэринүүдтэ үндэр сэгнэлтэ үгөө гэжэ Болгариин «Работническо дело» газетэ тэмдэглэнэ.

Монголой арадай революциин 54 жэлэй ойдо зорюулагдаһан материалнуудые Монголой «Үнэн» газетэ толилно. Социализм байгуулгада, Монголой Арадай-революционно партиин XVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлгэдэ монгол арадай туйлаһан ехэ амжалтануудые онсолон тэмдэглэнэ. Он жэлнүүдэй үнгэрхэ тудам совет-монгол арадуудай аха дүү ёһоной хани барисаан, али бүхы харилсаа холбоон улам хүгжэн бэхижэжэ байна.

Совет-француз хамтын комиссиин Москвада болоһон X сесси дээрэ Франциин делегациие толгойлһон экономикын ба финансын министр Ж.-П. Фуркадын мэдээсэлдэ Франциин Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ ехэ анхарал хандуулагдаа гээд Франциин хэблэл бэшэнэ. Франциин президентын В. Жискар д'Эстэн Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Франциин, Советскэ Союзай комиссиин хүдэлмэреэр сэдьхэлээ ханажа байһанаа мэдүүлбэ.

Португалиин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хүдэлөөнэй ассамблейн сессиин дүнгүүдые «Юманите» газетэ үргэнөөр шэнжэлнэ. Сессиин делегадуудаар һайшаагдан абтаһан документ революционно хүгжэлтые бэхижүүлхэ, Португалида социализм байгуулхын тула политическэ, экономическа ба социальна эрхэ байдал байгуулха гэһэн зорилготой.

(ТАСС).

ВАШИНГТОН

АМЕРИКАН СЕНАТОРНУУДАЙ МЭДҮҮЛГЭНҮҮД

ТАСС

Албанай хэрэгээр СССР-тэ ерээд бусаһан США-гай сенадай делегациие сенатор Г. Хэмфритэй хамта толгойлһон сенатор Х. Скотт конгресс дээрэ мэдүүлгэ хэбэ.

Совет-американ харилсаае саашадань хүгжөөхын тула КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневтэй делегациин уулзажа хөөрэлдэһэн ушар шухала удха шанартай байна гэжэ Х. Скотт тэмдэглээ. США-гай сенадай делегациин хани ёһоной албанай хэрэгээр ерэлгэ хоёр ороной хүтэлбэрилэгшэдэй хөөрэлдөөнүүдэй үедэ баталагдаһан баримтануудые бэелүүлхэ талаар шухала удха шанартай алхам болоно гэжэ Л. И. Брежнев тэмдэглээ һэн гээд тэрэ хэлэбэ.

Советскэ Союзда болоһон хөөрэлдөөнүүд үнэн зүрхэнэй оршон байдалда үнгэрөө гэжэ сенатор мэдүүлээ. Хэдэ хэдэн асуудалнуудаар үгээ хүсэд ойлголсоогүйшье һаа, гол шухала олохон асуудалнуудые, тодорхойлон хэлэхэдэ, стратегическэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хизаарлаха тухай асуудалые зүбшэн хэлсэһэн байнабди. Һандаргахы хүсэтэй, шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорихо хэлсээнүүдые баталха зам хоёр орон олохо ёһотой гэжэ хөөрэлдөөбди.

США-гай сенадай делегациин Советскэ Союзда ошоод бусалгада зорюулагдажа, эндэ үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ сенаторнууд Х. Скотт, Г. Хэмфри үгэ хэлэбэ. Л. И. Брежневтэй уулзалгамнай бидэнэй зүрхэ сэдьхэлдэ удаан мартагдахагүй гэжэ эдэнэр мэдүүлээ.

Совет-американ худалдаа наймаанай асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ ехэ анхарал хандуулагдаа гэжэ сенаторнууд хэлэбэ. Советскэ Союзтай худалдаа наймаае хизаарлаха тухай конгрессэй баталһан тогтоол Холбоото Штадуудта өөһэдтэнь ехэ хохидол ушаруулна гэжэ Х. Скотт, Г. Хэмфри тэмдэглээ. Али алиндань аша туһатай худалдаа наймаагаа хүгжөөн, Советскэ Союз бусад оронуудһаа ехэ урьһаламжа абана гэжэ Х. Скотт баталба.

Энээнтэй дашарамдуулан, сенадай делегациин бүридэлдэ ороһон сенатор А. Рибиковэй мэдүүлгые Х. Скотт, Г. Хемфри дэмжэһэн байгаа. Совет-американ худалдаа хүгжөөлгые хизаарлаха гэһэн хуули хубилгахые оролдохо байнаб гэжэ А. Рибиков мэдээсээ һэн.

МОГАДИШО

АЛИ АЛИНДАНЬ АШАТАЙ ХАРИЛСААН

ТАСС

Политическэ хараа шэглэлээ хубилгахын тула империалистнуудай зүгһөө Сомалида хашалта харшалалтын хэгдэжэ байгаашье һаань, Советскэ Союзай хани ёһоной, үнэн сэдьхэлэй туһаламжа, дэмжэлгэ Сомалин политическэ, экономическа бэеэ дааһан байдалаа бэхижүүлжэ байна гээд Сомалин информациин ба национальна хүтэлбэриин гүрэнэй секретарь Абдулахи Мохамед Хасан мэдүүлээ. Экономическа, политическэ, соёлой асуудалнуудаар СССР-эй ба Сомалин Демократическа Респубикын хоорондо аша туһатай үргэн ехэ харилсаан тогтоогдожо байна.

Советскэ Союзай техническэ туһаламжа дэмжэлгэ үзүүлһэнэй ашаар арадай ажахын хэдэ хэдэн шухала барилганууд, тэрэ тоодо радиостанци, һүнэй завод, мяханай комбинат, загаһанай консервын завод Сомалида баригдаһан байха юм. Эдэ предприятинууд залуу республикын хүгжэн бэхижэжэ байгаа гүрэнэй секторэй үндэһэ һуури болоно.

Хэдэн олон зуун жэлэй үедэ Ливидэ бүри һаяхан, 1951 ондо эндэ эрхэ сүлөө мандажа, 1959 ондо Ливидэ республика байгуулагдаһан байна. Совет-ливиин харилсаа холбоон хоёр гүрэндэ алинданьшье аша туһатай юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Триполи городой госпиталь соо. Эндэ араб нүхэдтэеэ хамта совет врачнууд Н. Шланько, А. Бородин гэгшэд хүдэлнэ.

ТАСС-ай фотохроника.

БЕРЛИН

ЭБ НАЙРАМДАЛ БЭХИЖҮҮЛГЭ—НАНГИН УГ ЗОРИЛГО

ТАСС

Балтиин далай шадархи оронуудай, Норвегиин ба Исландиин олониитын түлөөлэгшэдэй Ростогто боложо дүүрэһэн уулзалгада хабаадагшад «Олониитэдэ хандаһан Хандалга» абаба. Гитлеровскэ фашизмын һамна бута сохюулһанай ашаар Европо түбиин арад зон сүлөөлэгдэһэн, эндэ үндэһэн хубилалтанууд хэгдэһэн байна гэжэ эдэнэр сэдьхэлээ ханангяар баталаа. Энэ хэрэгтэ Советскэ Союз шиидхэхы үүргэ дүүргээ гээд, энээн дотор хэлэгдэнэ. Амгалан тайбан 30 жэл соо Европодо ехэ хубилалтанууд болоо. Энэнь фашизмын һамна бута сохюулһые элирхэйлэн гэршэлнэ.

Арадуудта, парламентнуудта ба правительствануудта хандаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, Советскэ Союзай правительствын эб найрамдалта хандалгые халуунаар дэмжэнэбди гээд документ дотор тэмдэглэгдэнэ.

Оронуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хабаадалгатайгаар аюулгүй байдалай ба харилсаа холбооной асуудалнуудаар ниитэ-Европын зүблөөнэй хүдэлмэриие дары түргөөр дүүргэхэ гээшэ Европын арадуудай аша туһада харюусаха байһандань этигэнэбди. Тэрэнэй түгэсхэлэй гурбадахи шатые хэдыдэ Хельсинкидэ үнгэргэхэ тухай һара үдэр тодорхойлон гаргаха шухала.

Мүнөө уласхоорондын оршон байдалда ехэ хубилалтанууд боложо байна. Элдэб политическэ хараа шэглэлтэй ниитын хүсэнүүд энэ хүгжэлтэдэ ехэ үүргэ дүүргэнэ гэжэ уулзалгада хабаадагшад баталба. Энээнтэй дашарамдуулан, эб найрамдалда дуратай хүсэнүүдэй Москвада болоһон бүхэдэлхэйн конгрессэй, Европодо аюулгүй байдал ба харилсаа холбоо тогтоохын түлөө ниитын хүсэнүүдэй Брессельдэ үнгэргэгдэһэн хоёрдохи ассамблейн дүнгүүдые эдэнэр үндэрөөр сэгнээ.

Шахардуу байдал һулаируулга тэхэришэгүй, хурдан түргэн болохо ёһотой гээд саашадаа хэлэгдэнэ.

Шахардуу байдалые политическэ аргаар һулаируулхаһаа гадна, сэрэгэй ябуулгануудые зогсоожо, энэ ехэ хэрэгтэ нүлөө үзүүлхэ байна гэһэн эрилтые уулзалгада хабаадагшад дэмжэнэ. Зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряаха асуудалнуудаар ООН-ой бүхэдэлхэйн конференциие дары түргөөр зарлаха эрилтэ табиха зуураа, хүн зониие олоорнь алаха хюдаха зорилготой шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдые бүтээн гаргалгые хорихо тухай СССР-эй дурадхалые дэмжэнэ. Шахардуу байдал һулаируулха хэрэгые буруушаагшадта, фашизм ба шэнэ түхэлэй фашизмын хүсэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэнэбди. Ажабайдалай али бүхы асуудалнуудаар уласхоорондын харилсаа тогтоохын түлөө тэмсэнэбди гээд хандалга дотор хэлэгдэнэ. Арадуудай хоорондо хёмороо зүришэлдөө гаргаха али бүхы ябуулгануудые, Советскэ Союзда зүрюу харша үйлэ хэрэгүүдые, хүгжэлтэ дэбжэлтын ба демократиин хүсэнүүдые хардаха, хүрдэхэ ушарые эрид буруушаанабди. Дайнай аюул түбэгэй хэзээдэшье тохёолдохогүй амгалан байдал бэхижүүлхэ гээшэ бидэнэй нангин зорилго болоно.

АНКАРА

СССР-эй ба Турциин хоорондохи хэлсээн

ТАСС

Экономическа, техническэ харилсаагаа улам саашадань хүгжөөхэ тухай Советскэ Союзай, Турциин Республикын хоорондохи хэлсээндэ эндэ гар табигдаба.

ГКЭС-эй түрүүлэгшэ С. А. Скачков, Турциин гадаадын хэрэгүүдэй министр И. Чаглаянгиль хэлсээндэ гар табяа.

Металлургиин, элшэ хүсэнэй талаар хоёр ороной хоорондохи харилсаае улам саашадань үргэдхэхые энэ хэлсээн дотор хараалагдана.

Хэлсээндэ гар табиһанай һүүлээр Совет экономическа делегаци Турциин премьер-министр С. Демирельтэй уулзаһан байна.

ДЕЛИ

ХАМААРАЛСАЛГА БОЛЮУЛХА

ТАСС

«Энэдхэг арадта эсэргүүгээр, премьер-министр Индира Гандида эсэргүүгээр баруунай хэблэлэй ба радиогой һүжэрөөн дэбэргэдэг худал хуурмаг ябуулгануудые болюулха эрилтэ табинабди, — гэжэ парламентын гэшүүн, Индиин ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагша Шаши Бхушан олониитын жагсаалда хабаадагшадай урда үгэ хэлэхэдээ мэдүүлээ. Залуушуулай эмхинүүд энэ жагсаалые Делидэхи США-гай информационно түбэй байшангай урда захада эмхидхэһэн байна. — Хархис эмхинүүдые үргэнөөр дэмжэдэг Холбоото Штадуудай зүгһөө энэдхэг арадай дотоодын хэрэгтэ хамааралсалгаяа болюулха эрилтэ табинабди».

Жагсаалда хабаадагшад американ түлөөлэгшэдтэ мэдүүлгэ бариба. «Империалис зонхилогшод худал хуурмаг үгэ тараажа, хүн зоной дунда арсалдаа хёмороо гаргана. Эдэнэй тагнуулшад, мүн Хитадай эльгээгдэмэлнүүд Нагаленд, Мизорам ба манай ороной бусад районуудта зэбсэг хэрэгсэлнүүдые оруулна. Империализмын ба эдэнэй табималнуудай хорото муухай үйлэ хэрэгүүдые эсэслэн зайсуулха гээшэ энэдхэг арадай нангин уялга болоно» гэжэ мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

НЬЮ-ЙОРК

Булимтаран эзэмдэгшэдэй хархис ябуулганууд

ТАСС

Булимтаран эзэмдэһэн Араб газар нютагуудта хашалта харшалалта хэхэ политика Израилиин засагаархид бэелүүлхэдээ, араб хүн зоной соёлой ёһо заншалнуудые усадхажа, Палестинын интеллигенцидэ ехэ хоро хүргэхые һэдэнэ. «Крисчен сайенс монитор» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор, 1967 онһоо хойшо мүнөө болотор Израилиин правительство Иордан голой баруун бэеһээ 1000 гаран араб врач, багша болон инженерые бусаха эрхэгүйгөөр хүсөөрөө гаргажа, абаашаһан байна.

Иордан голой баруун бэедэхи Бир-Зейт гэжэ колледжын президент байһан доктор Хаана Насиртай хэһэн хөөрэлдөөе газетэ толилбо. Булимтаран эзэмдэгшэд тэрэниие эндэһээ гаргажа абаашаа. Израилиинхид араб яһанай бүхы шахуу багшанарые энэ колледжһээ үлдэн намнажа, Ливан руу эльгээһэн байна гээд хэлэбэ.

Булимтаран эзэмдэгшэдэй харата муухай ябуулгануудые буруушаажа байһан тухайдаа би, мүн бусадшье араб яһанай хүнүүд уласхоорондын хэдэ хэдэн эмхинүүдтэ бэшэг эльгээгээбди гэжэ Х. Насир мэдээсээ. — «Палестинын араб яһатан байһандаа бидэ гэмтэйбди», — гэжэ тэрэ түгэсхэлдөө хэлэбэ.

ЭНЭ ХУУДАҺАНДАМНАЙ УНШАГТЫ:

- *Ном—хүнэй хани*
- Уран шүлэгэй долгин.
- Арадай аман зохёолһоо.

Цырендулма ДОНДОГОЙ

ҮРЕЭЛ ШҮЛЭГҮҮД

ПЕНСИДЭ ГАРАҺАН НҮХЭРТЭ

Нажар бүри
Набша сэсэгтэл һалбаржа
Наһаараа залууб гэжэ,
Ханилсан гансаяа
Хараха бүхэндөө дурлажа,
Хамагһаа жаргалтайб гэжэ
Зоной түлөө,
Золой түлөө оролдон,
Зуу хүрэхэтнай болтогой!
Үри бэеэ
Үльмыгөөрнь газар гэшхүүлээд,
Үндэр дүрөөдэ хүргэжэ,
Аша, гушамнай
Амтатай гэжэ баясан,
Ашата һургаалаа хэлэн,
Зоной түлөө,
Золой түлөө оролдон,
Зуу хүрэхэтнай болтогой!

һургуулида ороһон үхибүүндэ

Эрхын шэнээн бэетэй аад,
Эсэгынгээ нэрые нэрлүүлхэеэ,
«А» үзэг шудалхаяа,
Алхалан ошобош һургуулидаа
һайн ябаарай.
Эрдэм тээшэ абаашаһан
Энээхэн зүргэ дээрээ
Хүлөөрөөшье, хэлээрээшье
торонгүй,
Хүн ухаагаа хурсадхан —
һайн ябаарай!

ҮШӨӨ НЭГЭ ҮРЕЭЛ

Эрмэг шулуута моринтнай
Эсэхые бүүхэн мэдүүжэн,
Дабаанай үндэрһөө зүрхэсэнгүй
Дабахал шадалаа мэдүүжэн.
Ушааг соохи галтнай
Унтарангүй ходо носог лэ,
Үлэн шоно, зуурангинууд
Үүдэнһээтнай холуур ябаг лэ,
Заяата танай одон
Залирхые бүүхэн мэдэг.
Ушарһан танай нүхэд
Урбахые бүүхэн мэдэг!

Шэнэ байра абагшадта

Энээхэн гэр соотнай
Энеэдэн зугаа бү таһараг,
Үргэн богоһыетнай алхажа,
Үбшэн зоболон бү орог.
Энээхэн һаруул байрадатнай
Эбтэй зугаа бү таһараг.
Хорон үгэ, хэрүүл
Холуур тойрожо гараг!

ШЭНЭ БЭРИДЭ

Альганай шэнээн торгоор
Арбан захатые бүтээдэг,
Тахим орёомо торгоор
Табин захатые бүтээдэг
Бэри бууба гэлсүүлээд,
Бэрхэ зандаа ябаарай.
Нахис-хотос гэшхэлээд,
Набша намаа ургуулдаг,
Наагуур, саагуур харахадаа,
Нара ногоо татуулдаг
Сэбэрхэн бэри гэлсүүлээд,
Сэдьхэлээр нимгэн байгаарай.
Үлбэр хүниие аргалмаар
Үнжэгэн һайхан сэдьхэлтэй,
Үгы юумэ бии болгодог
Үнэр арьбан гартай —
Зохидхон бэри гэлсүүлээд,
Зондо хүндэтэй ябаарай.
Хадам эсэгээ баясуулан,
Хадам эхэеэ урмашуулан,
Хани гансаяа зоригжуулан,
Хамаг айлдаа магтуулан,
Наһаяа һайханаар эдлэжэ,
Наһаараа жаргалтай ябаарай.

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ НОМ ОЛООР УНШАНА

ОРОНГО нютагта Бабариновай гэр бүлэ ажаһуудаг. Юрын совет гэр бүлэ. Һонирхоходом, энэ айлда Бабариновай гэр бүлын эгээ залуу гэшүүд гэхэ гү, али Ирина Самсон хоёр мүнөө ажаһууна. Ирина басаган наймадахи класста, тиихэдэ Самсон гэжэ дүүнь долоодохи класста һурана. Харин Петр Николаевич Анна Николаевна Бабариновтан хонишодоор хүдэлнэ, тиимэһээ нютагһаа холо оршодог отара дээрэ байрлана. Гэрэй эзэн эхэнэр, Анна Николаевна, хаа ганса ерэжэ, хүбүүн, басаган хоёроо хаража, гэр доторхи ажалыень һэргээлсээд ошодог байха юм. Зүгөөр, гэр бүлын байдал туһаа тиимэшье ехээр һанаагаа зободоггүй. Юуб гэхэдэ, Ирина Самсон хоёр гэрэйнгээ ажалые ямаршьегүй хээд байдаг шуу.

Бабариновтанай бэшэ табан үхибүүдынь эрдэм һургуулитай болонхой, далижаһан шубуухайнууд мэтэ түрэл гэрһээ ошоһон. Юрий гэжэ хүбүүниинь багшанарай институт дүүргээд, эдир натуралистнуудай республиканска станцида хүдэлжэ байна. Романиинь республикын радиоцентртэ радистаар хүдэлнэ. Тиихэдэ Сергей гэгшэнь Оронгын совхозой дирекциин болон парткомой зууршалгаар Буряадай хүдөө ажахын институдай механическа факультедтэ ороод, мүнөө дүрбэдэхи курсда һурана. Венера гэжэ басаганиинь Мухар-Шэбэрэй аймагай Суулгын дунда һургуулида багшална. Людмилань эхэ эсэгэ хоёртойгоо хамта отара дээрэ хүдэлнэ, технологическа институдта ороход бэлдэнэ.

Энэ үнэр баян, тойрог һайхан гэр бүлын эгээ һайшаалтай талань юуб гэхэдэ, бултадаа номдо гэхэ гү, али уран зохёолдо айхабтар дуратай юм. Анна Николаевна Петр Николаевич хоёр өөһэдөө номдо аргагүй дуратай байһандаа үхибүүдээ бүри багаһаань номтой нүхэсүүлжэ, уран зохёолой хүмүүжүүлхы удхатайе ойлгуулһан байна. Сэхыень хэлэхэдэ, хонишодой ажал айхабтар хүшэр хүндэ, заримдаа сүлөөтэй сагшье гарадаггүй. Түл абалгын үедэ тухашарха баатай болохо. Хэды тиигэбэшье сүлөөтэй саг олонхой, заабол ном уншажа, ухаан мэдэсээ баяжуулхые оролдожо байдаг юм. «Эжымнай һонирхолтой ном уншаад, бидэнэртэ удхыень тон шадамараар, ойлгосотойгоор хөөрэжэ үгэдэг байгаа. Тиихэдэ зохёолой бүришье һонирхолтой хэһэгые уран хурсаар, өөрын маяг шэнжэ оруулжа байгаад уншахадань, бидэ сэдьхэлээ хүдэлгэн шагнагша бэлэйбди. Эхэ, эсэгынгээ иигэжэ ном уншахада, һайрхажа хэлэнэгүйб, бидэшье аргагүй татагдажа, ямар нэгэ аргаар номуудые олоод, уншажа эхилээ һэмди» гэжэ Юрий мүнөө хөөрэнэ.

Дуратай номынь заримдаа олдохогүй. Нютагай библиотекын жаса тэрэ үедэ бирагүйшэг байгаа. Үхибүүдые һонирхолтой һайн номуудаар хангахаһаа байтагай, ехэшүүлдэ хүртэгшэгүй бэлэй. Һургуулиин библиотекэдэ бүришье тулюурхан байгаа. Нютагтань ондоо библиотекэ үгы ха юм.

Хүүгэдэй республиканска библиотекэдэ заочно абонемент эмхидхэгдэнхэй гэжэ аймагай газетэдэ соносхол Анна Николаевна уншажа, бүхы сэдьхэлһээ баярлаа һэн. «Үхибүүдни заочно абонементээр номуудые абажа, таһалгаряагүй уншаха ёһотой» гэжэ тэрэ шиидэбэ. Үхибүүдыньшье баясаа бэлэй. Уданшьегүй хэрэгээрээ Улаан-Үдэ ерэжэ, нэгэ забһартаа библиотекэдэ орожо, бүхы юумыень һонирхон мэдэһэн байха юм. Үхибүүдэйнгээ нэрэ обогые бэшүүлбэ. Тэрэнһээ хойшо Бабариновтанай нэрэдэ нилээд түмбэгэр посылкэнүүд ерэдэг болобо. Тэрэнииень аятайханаар задалжа, номуудые абахадаа, үхибүүд хэды шэнээн баясагша һэм. Иигэжэ 1968 оной эхинһээ хойшо Бабариновтанай үхибүүд хүүгэдэй республиканска библиотекын эдэбхитэй уншагшад болоһон юм.

Роман, Юрий, Сергей, Венера, Людмила гэгшэдынь һургуулида һуража, номой хүмүүжүүлхы нүлөө һайн мэдэхэ байгаа. Ирина басаганиинь нэгэдэхи класста ошонхой. Самсониинь һургуулиин богоһо алхажа ороогүйдөө халаглагша һэн. Номуудта ээлжээтэ захил хэхэдээ, эгээ багашуулайнгаа эрилтые мартадаггүй байгаа. Уран гоёор шэмэглэгдэһэн, одоо хужарлан харама зурагуудтай номуудые захилсагша бэлэй. Бабариновтанай ахамад үхибүүдынь мүнөө эрдэм һургуулитай болонхой, тиигэбэшье библиотекын заочно абонементдэ тэдэнэй нэрэ обог бэшэгдэнхэй байһаар. Ирина Самсон хоёртонь эндэһээ номууд саг үргэлжэ эльгээгдэжэ байһаар. Тиихэдэ Людмила басаганиинь хоёр дүүнэрээ ходо шалгажа, номуудаа хэр зэргэ уншаһыень, саг дарыдань библиотекэдэ ябуулһыень хаража, хинажа байдаг заншалтай юм.

«Бабариновтанай үхибүүд эгээ эдэбхитэй, һонюуша ухаансар уншагшад гээшэ. Долоон жэлэй туршада библиотекын ёһо гурим нарийнаар сахижа, нэгэшье ном үгы хэнгүй, арит сэбэр зандань хаһа сагтань тушаажа байгаа» гэжэ хүүгэдэй республиканска библиотекын заочно абонементын секторые даагша С. М. Тармаева хөөрэнэ.

Серафима Михайловна Тармаевагай нэрэдэ Бабариновтанай үхибүүдһээ баярай бэшэг ерэжэ байдаг. Энэньшье ойлгосотой. Үхибүүдые саг дарыдань номуудаар хангажа байхаһаа һайхан юумэн үгы бшуу. Нэгэ үгөөр, Бабариновтанай нэрэдэ 13—15 ном саг үргэлжэ эльгээгдэжэ байдаг. Ямар номуудые тэдэнэй хоёр багашуул уншанаб? Нэн түрүүн Ленин тухай номуудаар һонирхоно. Жэшээнь, уран зохёолшо З. Воскресенскаягай «Эхын зүрхэн», Прилежаевагай «Ленинэй ажабайдал» болон бусад номуудые уншаһан. Гадна Пушкин. Лермонтов, Горький, Островский гэхэ мэтэ элитэ зохёолшодой номуудтай танилсаһан шуу. Тэрэшэлэн гадаадын оронуудай зохёолшодой, жэшээнь, Бальзак, Сервантес, Конан Дойль гэгшэдэй номуудые хаража болохот. Уран зохёол уншаха ажабайдалай болон искусствын дундаршагүй нюусые шудалжа ном судартаа эрхим һайнаар ... хэ гү, али бүхы сэдьхэлһээ оролдосотойгоор һурана ха юм.

Энээндэ түрэлхидэйнь таридаг һайхан үрэ жэмэс, аша туһатай нүлөөн яахын аргагүй бии гээшэ. Иимэл хадаа ахамад үхибүүдынь эрхим һайнаар һуража, ажабайдалай харгыда гараад, дүүнэртээ һайн һайхан үльгэр жэшээ ... руулна!

Г. ЕЛИСЕЕВА.

Улаан-Үдын аймаг.

УЯНГА

БОРООТОЙХОН НАЖАРНАЙ

1

ЗАХА ХОЛЫН нютаг Захаамин юм гээд хүнүүдэй хэлсэхые оло дахин дуулагдаа. Үнэн дээрээ мүнөө сагтамнай ямаршье нютаг, газар холо бэшэ болоо һэмнай.

...Хүхэрэгшэ уула хадануудые хура бороогой һаарал боро хүшэгэ халхалжархиба. Хаанаһаашьеб һубарижа ерэһэн набтагар хара үүлэд Зэдын голой зүрууд талые хабхаглажархихаяа байһан мэтэ хадын һаншаг дээгүүр һанжашалай. Нэгэ жэгдэхэнээр һабинажа ороһон бороо удаан удаан дууһашагүйгөөр ээдэлжэ эхилһэн хүгжэм һануулаадхина. Тойроод — шабар шабха. Шалбааг соохи уһанай нюрууд дээгүүр бишыхан сахаригууд бужаганалдан хөөһэтэжэ, бусалжа байһан аарса һануулна.

Хон-жэн. Бороогой орохонь, һуужа ябаһан автомашинымнай бүхээгэй брезентые хүндэ дуһалнуудай тоборсо сохин бууханьдуулдана.

— Бороогоор дутанагүйбди, — гэжэ жолоошомнай шалихан дуугарна. — Гансал дулаархагүйнь муу. Үглөөгүүр хараарайгты: һарьдаг дээгүүр саһа хаяжархиһан байха. Наранай һайсал шараад, аяма халуунай болоод орхёо һаань, ургаса ногооншье шииганаса ургаха һэн.

Зүб даа. «Хүйтэн нажар болоно байна» гээд, хүгшэд, үбгэдэй гэмэрэлдэхыешье дуулаа һэм. Саг сагтаа, стахилза хүхэдөө гэдэг ааб даа Байгал шадарай, Сибирь оронноймнай нажар үнэхөөрөөшье богонихон. Үбһэ түлэг сабшажа, хуряажа байтаршни, хюруу унажа эхилхэ. Һуниндөө нилээд сэлгеэн, хүйтэн хонохо.

Мүнөө дээрээ нажаршье түлэг дундаа. Бороо ороһоор лэ, уданшьегүй наран шараха. Нажар ингээд дүүрээгүй. Ажалша, малша хүн зоной һанаанда хүрэмэ, нюдэнэйнь баясана ногоон ургаха.

2.

ШЭНЭҺЭН ойн нэгэ соорхойдо сэсэгүүдэй олон гээшэнь! Олон хоногто һууша ороһон бороогой дуһалнууд тэрэ сэсэгэй залаа — хундага соо аягалха һанаатай. Теэд тиимэ арга оройдоошье үгы. Гал шара бадма сэсэгэй залаа соо хэдэн дуһалай суглараад байтар нэгэ дуһал буужа ерэхэдээ, ургамалай эшые хүндөөр сохижо, тэрэниие найгуулжархина. Сугларaa болоһон тунгалаг сэбэр уһан доошоо адхаршана.

Хэды тиибэшье һаань, сэсэгүүд баяртай даа Тэдэнэй зоргоороо ундалха шииг нойтон унажал байна ха юм.

Удангүй тэнгэриин үүлэд хайшаашьеб һубарилдан нүүжэ, огторгойн сэнхир хүхэ хүшэгэ тэмээ дээгүүр ээнхыжэ, оёоргүй удам нэмжээгээрээ гайхуулха. Алтан шаргал наран уула дээрэ тогтошоод, хайра гамгүйгөөр шараха. Хура бороодо нэгэ тээ хуража хэбтэһэн зүгынүүд, эрбээхэйнүүд дүүлин ниидэжэ, элдэб сэсэгүүд дээгүүр элин халин ябаха Ажалша бэрхэ зүгынүүд сэсэгүүдэй залаагай тоһо суглуулжа дүнгинэлдэхэ..

..Бороо орожол байна. Ой соо намдуун. Гансаардаһан хүхы тээ холохоно, нэгэ буртаг шэдхэ соо хэды дахин пүлшэгэнөөд, дуугүй болошобо.

Хэды тиибэшье һаань сэсэгүүд баяртай даа. Энэ хура бороо арилха. Һүүлээрнь наран шараха. Нэгэл нажар ургахаяа мүндэлһэн эдэ сэсэгүүд бадархыса бадарха.

Һайхан даа нажарай саг!

Г. ДАШАБЫЛОВ.

Захаамин.

БУРЯАД «ОРОН—75» ГЭҺЭН ФОТОКОНКУРС

«Газар газарай хүбүүд, Гарай шалаае гаргая». Д. НИМАЕВАЙ фото.

Баргажан тэнюун нютагай Баян дэлгэр бэлшээридэ. Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

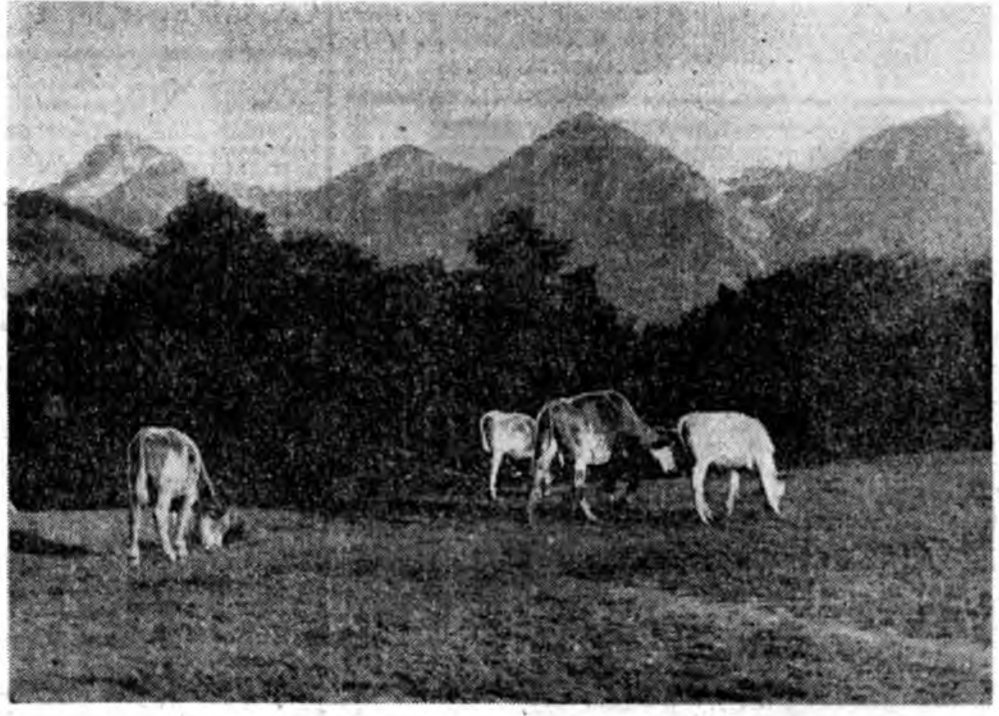

Онтохон

ҮНЭГЭН ЭЖЫ

Урда сагта нэгэ нютагта үгытэй Дарма гэжэ хүн урьха занга зүүжэ, жэжэ ангуудые баридаг байһан юм гэдэг. Нэгэтэ тэрэнэй урьхаяа эрьежэ ошоходонь, хүбшын шара үнэгэн хабшуулдашоод байба. «Оо, ехэ олзо урьхадам ороод байна. Арһыень үбшэжэ худалдаад, эдихэ юумэеэ олохоб»—гэжэ баярлан байба.

— Хүбүүн, ши намайе бү алыш даа. Би шамда нэгэ туһа хүргэхэб,—гэжэ хүнэй хэлээр үгэлэн гуйба. «Энэмни юунэй хубилгаан амитан гээшэб» — гэжэ гайхаһан хүбүүн үнэгые урьхаһаань табяад асууба.

— Намда ямар туһа хүргэхэ юмши?

— Би шамайе Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэриин басаганаар гэрлүүлхэб — гэбэ үнэгэн.

— Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэри нимэ үгытэй намда басагаяа үгэхэ юм аал?

— Һанаагаа бү зоболши, би нэгэ арга олохоб,— гээд, үнэгэн эжы хүбшынгөө гүн уруу харайжа ябашалай.

Үнэгэн өөдөө үгсэһөөр, Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэрииндэ хүрэбэ. Бараалхажа байхадаа хэлэбэ:

— Манай үлгэн замбида баян Дарма гэжэ хүн һуудаг юм. Намайе дээдэ замбида гаража, Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэриин абхай басагые минии нүхэр хүн болохые һуража ерэ гэжэ эльгээгээ һэн.

— Тэрэ хүбүүниинь ехэ баян хүн юм гү?

— Ехэ баян хүн даа. Хашаагаар дүүрэн малтай, ханзаар дүүрэн алта мүнгэтэй юм. Тиигээд алта мүнгэеэ хэмжэжэ үзэхэеэ, алтанайтнай домбо эрюулээ һэн.

— Домбыем эбдэжэ бү орхёорой гэжэ эзэндээ хэлээрэй,—гээд Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэри алтанайнгаа домбые үнэгэндэ барюулаад табиба.

Үнэгэн тэндэһээ гаража, доодо замбида бууһаар, Абарга хара мангадхайнда оробо. Мангадхай үнэгые харaһаар ингэжэ асууба:

— Мэхэшэ үнэгэн, намда ямар хэрэгтэй ерээбши? Эдихэ гэхэдэ эдилгэшье болохогүйш. Муухай мэхэеэ гаргахаяа ерээ гүш?—гэбэ.

— Ай, бурхан! Абарга ахай, юундэ ходо намайе муушална гээшэбши даа? Үсэгэлдэр Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэриндэ орон гэһээмни: «Газар дээрэхи амитан зониемни Абарга хара мангадхай алажа эдижэ байна. Тэрэниие оложо, тэһэ биса нэрьехэмни» гэжэ галзууржа ганиржа байнал! Би энээниие шамда дуулгахаяа ерээлби.

— Ай, тиигэбэл, яаха болонобиб? Хаана орожо хоргодохо гээшэбиб?— гэжэ мангадхай асууба ха.

— Ши шугын захада гүнзэгы нүхэ малтажа ороод, томо гэгшын эльгэн хара шулуугаар бүглөөрэй. Тиихэдэшни шамайе олохогүй. Эндээ хахад һара соо хэбтээрэй. Шамайе хахад һараһаа саашаа бэдэрхэеэ болихо, тиихэдэнь би шамайе ерэжэ гаргахаб,—гэжэ үнэгэн эжы хэлэбэ.

Үнэгэндэ мэхэлүүлһэн Абарга хара мангадхай урда шугын захада гүнзэгы нүхэ малтажа, тэндээ ороод, томо гэгшын эльгэн хара шулуугаар бүглүүлбэ.

Үнэгэн үгытэй Дармые оложо, Абарга хара мангадхайн ордондо дахуулжа асарба. Ордондонь орожо, үгытэй хүбүүндээ һайн хубсаһа оложо үмдэхүүлээд хэлэбэ:

— Энэ ордон гэр, алта мүнгэн, адууһа мал хуу шинии болоо. Ши мүнөөдэрһөө баян Дарма гэжэ нэрэтэй болобош. Абдар сооһоо табанай алта гаргалши даа.

Дарма нэгэ абдар уудалжа, табанай алта гаргаба. Үнэгэн тэрэниинень абажа, домбо соонь хээд, Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэриндээ ошобо.

— Зай, баян Дарма алта мүнгэеэ хэмжээд, домбыетнай эльгээбэ. Тиигээд, хэзээ басагаяа намда хадамнахабта гэжэ һураарай гэжэ намтай захюулаа, — гээд, домбыень үгэбэ.

Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэриин домбоёо абахадань, зосоонь табанай алтан байба. Тэрэниинень харахадаа: «Алта мүнгэеэ домбоор хэмжэдэг яагаа баян хүн гээшэб? Иимэ баян хүнөөр хүрьгэ хэнгүй яаха һэмбиб»,—гэжэ дотороо сэдьхэбэ, тиигэ... хэлэбэ:

— Эзэншни гурба хоно... өөрөө ерэлсэг.

Үнэгэн тэндэһээ гаража доодо замбидаа буужа. Да... мадаа орожо ерээд хэлэбэ...

— Зай, ши түрэдөө ба... дэ. Гурба хоноод, нүхэр б... лохо хүниешни асархаб...

Хүбүүн гурбан хоног с... түрэдөө бэлдэжэ дүүргэ... Үнэгэнтэеэ Хүхэрдэй мүнг... тэнгэриндэ ошолдобо. Х... хэрдэй мүнгэн тэнгэри бая... хүрьгэнтэй болоһон... баярлажа, гурбан хоно... ехэ хурим хэбэ. Тиигэ... хүрьгэ басагаяа үдэшэ... хүнхинөө ханхинаа та... һаар, үлгэн замбида бууб... Газар дээрэ буужа. гурб... хоногто ехэ түрэ найр хэб... Түрын һүүлдэ Хүхэрд... мүнгэн тэнгэри дээдэ замб... даа бусахаяа түхеэрбэ. Ү... гэн дүтэлэн ерээд хэлэбэ...

— Танай баян Дарм... хүрьгэнтэнэй адууһа м... үдэхэеэ болишоо.

— Юунһээ тиигэнэ гэ... шэб?

— Энэ урда шугын за... да үхэрэй шэнээн эльг... хара шулуун бии. Тэрэ ш... луун доро Атай-Улаан т... гэриин эльгээһэн шол... сууд орожо хороо. Тэд... энэ мал адууһыень эди... бэшэ аал?

— Зай, би гурба хоно... тэрэ шулууе бута тэһэ нэры... хэб. Дүтүүр бү байгаарай... ты. Адууһа малаа холу... манаарайгты,—гэжэ захя... Хүхэрдэй мүнгэн тэнгэ... ханхинаа татаад ябашаба.

Гурбан хоногой үнгэр... лөөр, эльгэн хара шул... дээрэ шанга дуутай гүр... дабхар буудал наярба. Аба... га хара мангадхай ... һамна нэрьюулбэ.

Үнэгэн эжы Дармы... ерээд:

— Дайдын амитанай ... дайсан Абарга хара ман... хай дарагдаба гээшэ. Жар... жэлдэ жаргажа, наян жэл... найрлажа, зуу наһа хүр... зугаалжа һуугаарайгты,—г... жэ юрөөгөөд, хүбшынгөө г... уруу харайжа ябашоо һэн.

Тэрэ сагһаа хойшо үгы... Дарма һамганаараа ан... гэжэ амгалан тайбан һуу... болоо һэн ха.

Г. ГЭСЭГЖАПОВА

МҮНГЭН ГААҺАН ШАНДА ХҮРТЭБЭ

Республикымнай ажалшадай зунай заншалта һайндэр—һур харбаан Улаан-Үдымнай ипподром дээрэ һаяхан болоо бэлэй. Тэрэ һайндэртэ республикын олон аймагһаа эльгээгдэһэн хүбүүд, басагад мори урилдаанда хабаадажа, түрүү һуури эзэлээ һэн. Улаан-Үдын аймагай «Заветы Ильича» совхозой В. Бадмаевай жолоодоһон «Халтар» гэжэ гүйгөөшэ морин түрүү һуурида гаража, хүн зоной зүгһөө магтаал һайшаалда хүртөө бэлэй. Тэрэ мориие жолоодогшо В. Бадмаев ДОСААФ-ай республиканска комитедэй шанда хүртөө һэн. Гэхэтэй хамта, һур харбаанай һайндэртэ хурдан солбон моридые бэлдэһэн хүнүүдшье мартагдаагүй. «Заветы Ильича» совхозой пенсионер Даши-Доржи Цырендондукович Тумутовта 1975 оной һур харбаанай эмхидхэлэй комитедэй шиидхэбэреэр «Буряад үнэн» газетын шан—мүнгэн гааһан барюулагдаба. Тэрэ гааһан дээрэнь «Буряад үнэн—75» гэһэн үгэнүүд һиилэн тамгалаатай.

Даши-Доржи Тумутов мүнөө жэлдэ табадахяа хурдан гүйгөөшэ моридые бэлдэжэ, урилдаанда асарһан байна. Тэрэ жэл бүри 3—4 моридые урилдаанда асардаг, залуу моридые, мүн залуушуулыешье мори урилдаанда һургадаг, нютаг нугадаа суутай, хүндэтэй хүн юм. Ушар тиимэһээ тэрэнэй хүмүүжүүлхы саашанхи ажалдань амжалта хүсэе.

С. ОЧИРОВ.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Орбита». 10.00 — Дамжуулгын программа. 10.05—«Москвичка» — телевизионно клуб (үнгэтэ). 11.30 — «Морской охотник» — уран һайханай фильм. 12.40 — 12.50 — Забһарлалга. 12.50 —Шэнэ һонин. 12.00 — «Үглөөнэй почто» — хүгжэмтэ программа. 13.30 — «АБВГДейка» (үнгэтэ). 14.30 — «Элүүр энхэ байлга» — эрдэм дэлгэрүүлгын программа. 15.00 — Мультфильм (үнгэтэ). 15.10 — Кубаниин хасагуудай гүрэнэй хоор дуулана (үнгэтэ). 16.05 — «Ан амитадай аймаг». 17.05—«Эсэгэ ороной космонавтикын хуудаһануудһаа» (үнгэтэ). 17.50—«Чарли Чаплинай хабаадалгатай фильмүүд. 18.30 — «Время». 19.00—19.10 — Забһарлалга. 19.10 — «Уран зураашад тухай хөөрөөнүүд». 19.40 — «Миклухо Маклай» — уран һайханай фильм. 21.10 — «Уран шүлэг». М. Турсун Заде. 21.40 —«Нищий студент»—Москвагай К. С. Станиславскиин ба В. И. Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ хүгжэмэй театрай зүжэг Түбэй телевидениин экранда түрүүшынхеэ харуулагдаха. 23.00 — Футбол. «Спартак»—«Динамо» (Киев) (үнгэтэ). 00.50 — «Дуун-75» (үнгэтэ).

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Сэбэр поли үрэжэлтэй байха» — түрүү бэшэг. «Үбһэ хуряалгын саг ерээ». — Е. Ринчиндоржиевай статья. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Партийна комитедүүдэй пленумүүдһээ» — суглуулбари. «Аалихан барилга» — П. Натаевай статья. «Тарялангые гэмтээһэнэй түлөө харюусалга» — В. Сахаровскиин статья. Түрэл ороной ... торнай.

Гурбадахи хуудаһанда: «Һургуулиин нажар зун» — суглуулбари. Хилын саа... һаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: Субботын галхан.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Типография управления по делам издательств, полиграфии и книжной торговли Совета Министров Бур АССР Н-02450. Заказ № 004...